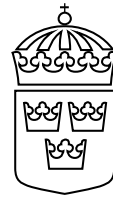

Regeringens proposition

2022/23:20

En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Prop.
2022/23:20

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 november 2022

Ulf Kristersson

Elisabeth Svantesson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Europeiska unionens råd enades den 30 september 2022 om en rad åtgärder för att bemöta de höga energipriserna. Åtgärderna infördes genom rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen. En av åtgärderna i EU-förordningen är ett tillfälligt s.k. solidaritetsbidrag som ska betalas av vissa företag inom sektorn för fossila bränslen. Solidaritetsbidraget ska tillämpas av medlemsstaterna om inte andra motsvarande nationella åtgärder har införts senast den 31 december 2022.

I denna proposition lämnas förslag om införande av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag som motsvarar reglerna om ett solidaritetsbidrag enligt EU-förordningen. Förslaget gäller för företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Den tillfälliga skatten tas ut på den del av företagets skattemässiga överskott år 2023 som överstiger 120 procent av det genomsnittliga skattemässiga resultatet för åren 2018–2021. Den tillfälliga skatten uppgår till 33 procent och tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent.

Den som kan antas vara skattskyldig enligt den tillfälliga lagen föreslås vara skyldig att på begäran lämna uppgifter till Skatteverket som verket behöver för att bedöma skattskyldigheten.

De nya bestämmelserna, som införs i en ny tillfällig lag, föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas på det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.....	5
3	Ärendet och dess beredning	8
4	De delar av EU-förordningen som avser solidaritetsbidraget	8
4.1	Syftet med solidaritetsbidraget	8
4.2	Bestämmelserna om solidaritetsbidraget.....	10
5	En ny lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023	11
5.1	Det bör införas tillfälliga åtgärder i Sverige som motsvarar solidaritetsbidraget	11
5.2	En tillfällig skatt på extraordinära vinster införs genom en ny lag	14
5.3	Skattskyldighet.....	16
5.4	Beskattningsunderlag	19
5.5	Skattesats.....	23
6	Förfarandet för uttag av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster	24
6.1	Utgångspunkter för förfarandet	24
6.2	Uppgiftsskyldighet och revision.....	25
6.2.1	Uppgiftsskyldighet på begäran	25
6.2.2	Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet	26
6.2.3	Revision.....	27
6.3	Beslut och underrättelse om beslut om tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag	29
6.4	Betalning av den tillfälliga skatten	30
6.5	Övriga bestämmelser om förfarandet	31
6.6	Personuppgiftsbehandling	35
6.7	Sekretess.....	37
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	38
8	Konsekvensanalys.....	39
8.1	Syfte och alternativa lösningar	39
8.2	Offentligfinansiell effekt	40
8.3	Effekter för företagen	40
8.4	Övriga effekter	43
8.5	Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna.....	43
8.6	Förslagets förenlighet med EU-rätten	44
9	Författningskommentar.....	44
Bilaga 1	Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna.....	52

Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023	73	Prop. 2022/23:20
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	74	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	77	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	78	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	81	
Utdrag ur	protokoll vid regeringssammanträde den 17 november 2022	83	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

2 Förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Prop. 2022/23:20

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

2 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och ska behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer.

Skatten ska anses utgöra statlig inkomstskatt vid avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

4 § Med *verksamhet inom sektorn för fossila bränslen* avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av följande verksamhetsområden:

- utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol,
- petroleumraffinering,
- tillverkning av stenkolsprodukter.

Skattskyldighet

5 § Skattskyldig är en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skattskyldig är också en utländsk juridisk person som bedriver sådan verksamhet från ett fast driftställe i Sverige.

Beskattningsunderlag

6 § Den tillfälliga skatten tas ut på ett beskattningsunderlag som utgörs av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal beräknat enligt 7 §. Med beskattningsbar inkomst avses underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

7 § Jämförelsetalet uppgår till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Perioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Om den

skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, ska jämförelsetalet beräknas baserat på de beskattningsår som omfattas av nämnda period.

Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor.

Skattens storlek

8 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster är 33 procent av beskattningsunderlaget.

Förfarandet

9 § Den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag är på begäran av Skatteverket skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att verket ska kunna bedöma skattskyldigheten.

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna.

Ett föreläggande enligt andra stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

10 § Skatteverket får förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

11 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–14 §§ och 44 kap. 1, 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

12 § Skatteverket ska besluta om skatt enligt denna lag på grundval av de uppgifter som

- har lämnats enligt 9 §,
- har lämnats i en inkomstdeklaration enligt 31 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för det beskattningsår som lagen tillämpas, och
- i övrigt har kommit fram vid utredning.

Skatteverket ska räkna fram jämförelsetalet enligt 7 § på grundval av de uppgifter som framgår av beslut om slutlig skatt för respektive beskattningsår. Med slutlig skatt avses även skatt som har bestämts genom ett omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol.

Underrättelse om beslut om skatt enligt denna lag ska skickas till den skattskyldige senast den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

13 § Skatt beräknad enligt denna lag ska betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades.

De förfallodagar som avses i första stycket framgår av 62 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

14 § I fråga om handläggning i övrigt enligt denna lag gäller i tillämpliga delar det som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

- proportionalitetsprincipen i 2 kap. 5 §,
- Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera i 40 kap.,
- ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap.,
- bevissäkring i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§,
- betalningssäkring i 46 kap. och 69 kap. 13–18 §§,
- uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap.,
- skattetillägg i 49 kap.,
- befrielse från särskilda avgifter i 51 kap.,
- beslut om särskilda avgifter i 52 kap.,
- företräदारansvar i 59 kap. 12–21 §§,
- betalning och återbetalning av skatter i 61–65 kap.,
- omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal i 66 och 67 kap.,
- besluts verkställbarhet i 68 kap.,
- indrivning i 70 kap., och
- verkställighet i 71 kap.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Lagen tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.
 3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2023.
 4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för det beskattningsår som anges i 2.

3 Ärendet och dess beredning

Rysslands invasion av Ukraina och agerande på energimarknaden har kraftigt ändrat förutsättningarna för den europeiska energimarknaden. Europeiska hushåll och företag står nu inför en vinter med mycket högre energipriser än normalt.

Den 9 september 2022 hölls ett extrainkallat möte i rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet), där rådet kom överens om att uppdra till Europeiska kommissionen att ta fram förslag på hur EU samlat kan hantera de hastigt ökande energipriserna och de stora svängningarna på elmarknaden. Den 14 september 2022 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till förordning (Interinstitutional File: 2022/0289(NLE)).

TTE-rådet enades den 30 september 2022 om en rad förslag som beslutades genom rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (finns i *bilaga 1*). Förordningen innehåller förslag om att minska elkonsumtionen i EU, om ett intäktstak för vissa energi-producerande företag och om ett s.k. solidaritetsbidrag som ska betalas av företag inom den fossila sektorn. Medel från intäktstaket och solidaritetsbidraget ska användas av medlemsstaterna bl.a. för ekonomiska stöd-åtgärder till privatpersoner och företag.

Inom Finansdepartementet har promemorian En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023 utarbetats. I promemorian lämnas förslag om en tillfällig skatt som motsvarar de bestämmelser om solidaritetsbidrag som finns i EU-förordningen. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 2* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2022/02733).

I denna proposition behandlas förslagen i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 3 november 2022 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.1 och 5.4. I förhållande till lagrådsremissen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 De delar av EU-förordningen som avser solidaritetsbidraget

4.1 Syftet med solidaritetsbidraget

Av rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen, framgår bl.a. följande.

Mycket höga priser på elmarknaderna har noterats sedan september 2021. Detta är främst en följd av det höga priset på gas som används för elproduktion. Upptrappningen sedan februari 2022 av Rysslands anfallskrig mot Ukraina har lett till en markant minskning av gasleveranserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råpetroleum, som används i kraftverksanläggningar. Detta har lett till betydande ytterligare ökningsar av och volatilitet i elpriset. Parallellt med detta har de exceptionellt höga temperaturer som noterades sommaren 2022 pressat upp efterfrågan på el för kylning och ökat trycket på elproduktionen, samtidigt som elproduktion som bygger på viss teknik har legat betydligt under historiska nivåer på grund av tekniska och väderberoende omständigheter.

Störningarna på energimarknaden, som orsakats av en av de viktigaste marknadsaktörerna som på konstlad väg har minskat gasförsörjningen i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, och det hybridkrig som därigenom förs, har skapat en krissituation som kräver att det antas en rad brådskande, tillfälliga och exceptionella åtgärder av ekonomisk karaktär för att hantera de ohållbara effekterna på konsumenter och företag. Om krisen inte åtgärdas snabbt kan den få allvarliga negativa effekter på inflationen, marknadsaktörernas likviditet och ekonomin som helhet.

Det krävs enade och väl samordnade unionsomfattande åtgärder för att hantera den kraftiga ökningen av elpriserna och deras inverkan på hushållen och industrin. Icke samordnade nationella åtgärder skulle kunna påverka den inre energimarknadens funktion, äventyra försörjningstryggheten och leda till ytterligare prisökningar i de medlemsstater som drabbats hårdast av krisen. Att skydda den inre elmarknadens integritet är därför avgörande för att bevara och stärka den nödvändiga solidariteten mellan medlemsstaterna.

I den nuvarande situationen förefaller det lämpligt att vidta åtgärder på unionsnivå genom att införa ett solidaritetsbidrag för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna för att mildra de kraftigt stigande energiprisernas direkta ekonomiska effekter på de offentliga myndigheternas budgetar, slutkunder och företag i hela unionen.

Solidaritetsbidraget är ett lämpligt sätt att hantera övervinster, i händelse av oföretsedda omständigheter. Dessa vinster motsvarar inte någon ordinarie vinst som unionsföretag eller fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna skulle ha fått eller skulle kunna ha förväntat sig att få under normala omständigheter, om de oföretsedda händelserna på energimarknaderna inte hade ägt rum. Införandet av ett solidaritetsbidrag utgör därför en gemensam och samordnad åtgärd som i en anda av solidaritet gör det möjligt för nationella myndigheter att generera ytterligare intäkter för att ge ekonomiskt stöd till hushåll och företag som drabbats hårt av de kraftigt stigande energipriserna, samtidigt som lika villkor säkerställs i hela unionen.

Utän att väsentligt förändra sin kostnadsstruktur och öka sina investeringar har unionsföretag och fasta driftställen med en omsättning på minst 75 procent med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna fått kraftigt ökade vinster på grund av de plötsliga och oföretsedbara omständigheterna i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den minskade tillgången på energi och den ökade efterfrågan

på grund av rekordhøga temperaturer. Det tillfälliga solidaritetsbidraget bör fungera som en omfördelningsåtgärd för att säkerställa att de berörda företag som har genererat övervinster till följd av de oväntade omständigheterna bidrar proportionellt till att mildra energikrisen på den inre marknaden.

4.2 Bestämmelserna om solidaritetsbidraget

EU-förordningen innehåller obligatoriska bestämmelser om ett tillfälligt solidaritetsbidrag som ska användas för att stödja slutliga energikunder. Den legala grunden för förordningen är artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Solidaritetsbidraget definieras i EU-förordningen (artikel 2.19) som en tillfällig åtgärd avsedd att hantera övervinster för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna för att mildra den exceptionella prisutvecklingen på energimarknaderna för medlemsstater, konsumenter och företag. Enligt EU-förordningen är solidaritetsbidraget av tillfällig karaktär och ska endast tillämpas på övervinster som genererats under räkenskapsåren 2022 och/eller 2023 (artikel 18).

Med övervinster avses, enligt EU-förordningen (artikel 2.18), skattepliktiga vinster, såsom fastställs enligt nationella skatteregler under räkenskapsåret 2022 och/eller räkenskapsåret 2023 och under resten av respektive räkenskapsår. Vinsterna ska vidare härröra från verksamhet i unionsföretag och vid fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna. Vinsterna ska också överstiga den genomsnittliga skattepliktiga vinsten under fyra beskattningsår med start den 1 januari 2018 eller senare med 20 procent. Om genomsnittet av den skattepliktiga vinsten under dessa fyra beskattningsår är negativt, ska den genomsnittliga skattepliktiga vinsten anses vara noll vid beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidraget (artikel 15).

Procentsatsen för att beräkna det tillfälliga solidaritetsbidraget ska uppgå till minst 33 procent av underlaget såsom det fastställs enligt artikel 15 i EU-förordningen (artikel 16.1). Det tillfälliga solidaritetsbidraget ska tas ut utöver de ordinarie skatter och avgifter som är tillämpliga enligt nationell rätt (artikel 16.2).

Av artikel 2.17 i EU-förordningen framgår att med unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna avses unionsföretag eller fasta driftställen, som genererar minst 75 procent av sin omsättning från ekonomisk verksamhet inom utvinning, gruvdrift, raffinering av olja eller tillverkning av stenkolsprodukter (såsom avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90 och vissa EG-förordningar om särskilda statistikområden).

I artikel 17 i EU-förordningen anges hur intäkterna från solidaritetsbidraget ska användas. Det handlar t.ex. om olika nationella stödåtgärder

för att mildra effekterna av höga energipriser, för att minska energiförbrukningen eller för att stimulera investeringar i bl.a. förnybar energi. I artikeln nämns bl.a. ekonomiska stödåtgärder för energislutkunder, särskilt utsatta hushåll samt åtgärder för att stödja företag i energiintensiva industrier.

Medlemsstaterna ska genomföra EU-förordningens obligatoriska regler om ett tillfälligt solidaritetsbidrag senast den 31 december 2022 (artikel 14.3).

Bestämmelserna i EU-förordningen om ett obligatoriskt tillfälligt solidaritetsbidrag behöver inte tillämpas av en medlemsstat som senast den 31 december 2022 har antagit motsvarande nationella åtgärder (artikel 14.1). Medlemsstaterna ska säkerställa att antagna motsvarande nationella åtgärder har liknande mål och omfattas av liknande regler som det tillfälliga solidaritetsbidraget enligt EU-förordningen samt att åtgärderna genererar jämförbara eller högre intäkter än de uppskattade intäkterna från solidaritetsbidraget (artikel 14.2).

5 En ny lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

5.1 Det bör införas tillfälliga åtgärder i Sverige som motsvarar solidaritetsbidraget

Regeringens bedömning: Det bör införas regler i svensk rätt som motsvarar bestämmelserna om solidaritetsbidrag i rådets förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna. Reglerna bör utformas så att de nära anknyter till förordningens bestämmelser om solidaritetsbidrag.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Kronofogdemyndigheten* har inte några synpunkter på förslaget i promemorian. *Skatteverket* tillstyrker att förslaget införs men lämnar vissa synpunkter.

Drivkraft Sverige har förståelse för de extraordinära åtgärder som EU som union samt de enskilda medlemsländerna behöver vidta för att hantera energisituationen i Europa men ser flera problematiska aspekter med förslaget och påpekar att förslaget till förordning utarbetades i all hast och att det inte underbyggs av argumentation och fakta vad gäller vissa centrala mått. Enligt *Drivkraft Sverige* är det bekymmersamt att förslaget riktar in sig mot enskilda sektorer och att förslaget riskerar att förhindra angelägna investeringar. Det måste vara möjligt för företag som genomför en omställning att i stället öronmärka motsvarande summor för hållbara investeringar (i linje med t.ex. EU Taxonomy eller tredjepartsverifieringar).

Energiföretagen Sverige har förståelse för att energikrisen kräver snabba politiska beslut, men framför principiella invändningar mot den korta

beslutsprocessen på EU-nivå och avsaknaden av konsekvensanalyser och remittering. Enligt Energiföretagen är det tveksamt om EU-förordningen tillkommit på ett fördragsenligt sätt. Energiföretagen har också principiella invändningar mot den EU-rättsliga grunden utifrån artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), med kvalificerad majoritet i stället för enhällighet och anser att ordinarie beslutsförfarande med enhällighet ska tillämpas i skattefrågor. Liknande invändningar framförs också av *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig. NSD och *Företagarna* delar promemorians bedömning att solidaritetsbidraget utgör en skatt ur svensk rättslig synvinkel, att nationella regler är nödvändiga och att de bör utformas så att regleringen inte blir mer omfattande än vad som är nödvändigt. Vidare anför NSD att genom att åberopa artikel 122 i EUF-fördraget som rättslig grund kringgick kommissionen enhällighetskravet vilket fick till följd att beslutet om den aktuella förordningen i stället fattades i rådet med kvalificerad majoritet. Även sett mot bakgrund av det ansträngda läget i Europas energiförsörjning anser NSD att detta tillvägagångssätt är oroväckande. En annan problematisk aspekt är enligt NSD att remissinstanser inte gavs möjlighet att yttra sig om de nya reglerna innan de beslutades.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen, är ett solidaritetsbidrag för företag inom den fossila industrin med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna en lämplig åtgärd för att beskatta extraordinära vinster som uppkommit i dessa företag på grund av de oförutsedda omständigheterna på energimarknaden (se även avsnitt 4). *Drivkraft Sverige* anför att det är bekymmersamt att förslaget riktar in sig mot enskilda sektorer samt att företag som genomför en omställning i stället bör kunna öronmärka motsvarande summor för hållbara investeringar. Det följer dock av förordningen att solidaritetsbidraget ska gälla för företag inom den fossila industrin samt att det ska tas ut som en skatt på årets vinst.

Energiföretagen Sverige, *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, har principiella invändningar bl.a. mot berednings- och beslutsprocessen på EU-nivå vad gäller den aktuella förordningen. Regeringen har förståelse för de synpunkter som förs fram i dessa delar. Som framgår av EU-förordningen kräver dock den krissituation som Rysslands anfallskrig mot Ukraina har skapat att det antas en rad brådskande, tillfälliga och exceptionella åtgärder av ekonomisk karaktär, vilket innefattar införandet av ett solidaritetsbidrag. Kommissionen anser att förslagets rättsliga grund är artikel 122 i EUF-fördraget och att solidaritetsbidraget inte är en skatt ur EU-rättslig synvinkel. Sverige har inte haft något att invända mot syftet med förslaget om solidaritetsbidrag och står bakom EU-förordningen om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna i stort. Regeringen instämmer dock i vad Energiföretagen, *Företagarna* och NSD framför om vikten av att ordinarie beslutsförfarande med enhällighet tillämpas i skattefrågor. Det kan även noteras att Sverige fogade ett uttalande till protokollet vid Coreper I den 28 september 2022 avseende

användandet av artikel 122 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som rättslig grund för förslaget.

En EU-förordning är direkt tillämplig i varje medlemsstat och ska i Sverige behandlas som svensk lag. En sådan rättsakt bör som utgångspunkt inte inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt eftersom några särskilda åtgärder för att införliva en förordning generellt sett inte får vidtas. Den aktuella EU-förordningen ger dock medlemsstaterna alternativa handlingsvägar i ett antal frågor, bl.a. angående hur åtgärden införs. Av artikel 14.1 i EU-förordningen framgår att medlemsstater som har antagit nationella åtgärder som motsvarar solidaritetsbidraget inte behöver tillämpa bestämmelserna i förordningen om solidaritetsbidrag.

”Antagen motsvarande nationell åtgärd” definieras i artikel 2.21 som lagstiftning som har antagits och offentliggjorts senast den 31 december 2022 och som bidrar till överkomliga energipriser. I artikel 14.2 förtydligas att medlemsstater som inför motsvarande åtgärder ska säkerställa att de nationella reglerna har liknande mål, liknande regelverk och ger lika mycket eller mer skatteintäkter jämfört med solidaritetsbidraget. Innebörden av motsvarande syfte och likvärdigt regelverk utvecklas i skäl 63. Motsvarande nationella regler ska anses ha ett motsvarande syfte om de bidrar till överkomliga energipriser. Vidare ska de nationella reglerna anses vara ett motsvarande regelverk om de gäller för verksamheter inom råpetroleum-, naturgas-, kol- eller raffinaderi-sektorerna, innehåller regler om en skattebas, en skattesats och tillser att skatteintäkterna används för ett motsvarande ändamål som solidaritetsbidraget enligt förordningen.

EU-förordningen medger således att medlemsstaterna antingen tillämpar reglerna om solidaritetsbidrag i förordningen (och kompletterar dem i nationell lagstiftning vid behov) eller inför motsvarande nationella bestämmelser som tillämpas i stället. Vid bedömningen av vilket av dessa alternativ som är lämpligast för svenskt vidkommande bör följande omständigheter beaktas.

Regeringsformen innehåller inte någon definition av begreppen skatt och avgift. Av förarbetena till regeringsformen framgår att en skatt kan karakteriseras som ett tvångsbidrag till det allmänna utan direkt motprestation (prop. 1973:90 s. 213, jfr även s. 140). Detta gäller inte bara när pålagan har motiverats med behovet av en inkomstförstärkning utan också när den främst fullföljer ett stabiliseringspolitiskt, försörjningspolitiskt eller annat sådant syfte (samma prop. s. 220). Med avgift menas vanligen en penningprestation som betalas för en specificerad motprestation från det allmänna. Enligt regeringens bedömning utgör det solidaritetsbidrag som följer av EU-förordningen en skatt från svensk rättslig synvinkel. *Lagrådet* instämmer i denna bedömning.

EU-förordningen bedöms inte vara tillräckligt detaljerad för att ensam kunna ligga till grund för uttag av skatt och den innehåller olika valmöjligheter för medlemsstaterna. Ett exempel är att det i artikel 15 anges att skatten ska tas ut under beskattningsår 2022 och/eller 2023. Av artikel 16.1 framgår också att skattesatsen ska vara minst 33 procent. För att öka tydligheten och säkerställa att de grundläggande krav på skattelagstiftning som uppställs i Sverige är uppfyllda bedöms det mest lämpliga alternativet vara att det införs en heltäckande ny lag med regler som motsvarar EU-förordningens bestämmelser om solidaritetsbidrag.

Denna bedömning delas av Företagarna och NSD. Även *Lagrådet* anser att det är nödvändigt att det införs en ny lag, för att säkerställa att de grundläggande krav på skattelagstiftning som uppställs i Sverige är uppfyllda och för att ha en heltäckande reglering på plats. Lagrådet har därför inga invändningar mot att lagen införs.

Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas så att de passar väl in i det svenska skattesystemet och redan etablerade begrepp bör användas i möjligaste mån. Detta är i enlighet med förordningen som hänvisar till nationell lagstiftning t.ex. i artiklarna 2.12 (räkenskapsår) och 2.18 (övervinster). Det är vidare lämpligt att bestämmelserna i den nya lagen utformas så att de nära anknyter till EU-förordningens bestämmelser om solidaritetsbidrag. Bestämmelserna bör därför inte ges en bredare utformning än vad som följer av förordningen och inte heller omfatta andra situationer än vad som följer av förordningen. Syftet med åtgärden kommer därmed att motsvara syftet med solidaritetsbidraget. Av konsekvensanalysen framgår att även kravet på att motsvarande nationella åtgärder ska ha en liknande effekt bedöms vara uppfyllt (se avsnitt 8.2). Samtliga kriterier för att förslaget ska vara en motsvarande åtgärd bedöms därmed vara uppfyllda.

Enligt artikel 17 ska intäkter från solidaritetsbidraget användas för några särskilt angivna syften (se avsnitt 4.2). Budgetmässiga överväganden ligger dock utanför förslaget om införandet av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster för vissa företag.

Sammanfattningsvis är regeringens bedömning att det bör införas regler i svensk rätt som motsvarar bestämmelserna om solidaritetsbidrag i EU-förordningen, vilket innebär att de nu föreslagna reglerna tillämpas i stället för förordningens bestämmelser om solidaritetsbidrag.

5.2 En tillfällig skatt på extraordinära vinster införs genom en ny lag

Regeringens förslag: Det införs en ny lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023. Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster betalas till staten och behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer. Skatten anses även utgöra en statlig inkomstskatt vid tillämpning av lagen om avräkning av utländsk skatt.

Ord och uttryck i den nya lagen har samma betydelse som i inkomstskattelagen om inte annat anges.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Som konstateras ovan är bedömningen att det är lämpligt att införa motsvarande nationella regler som det solidaritetsbidrag som finns i EU-förordningen. Regeringen föreslår därför att det ska införas en ny lag som anger hur den tillfälliga skatten ska tas ut.

Det bedöms inte vara lämpligt att benämna den föreslagna nationella åtgärden som ett solidaritetsbidrag eftersom den är att betrakta som en

skatt ur en svensk rättslig synvinkel (se avsnitt 5.1). Åtgärder motsvarande solidaritetsbidraget kan även benämnas skatt på övervinster eller skatt på extraordinära vinster (eng. windfall tax). I det följande används uttrycket extraordinära vinster, som får anses ha motsvarande innebörd som uttrycket övervinster. För att träffa extraordinära vinster ska skatten enligt förordningen tas ut på den del av det skattemässiga resultatet av näringsverksamheten som överstiger en viss gräns (artikel 15, se avsnitt 5.4).

Av artikel 15 i EU-förordningen framgår att solidaritetsbidraget ska vara tillfällig och tas ut under beskattningsår 2022 och/eller 2023 och för resten av respektive beskattningsår. I 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen finns ett förbud mot retroaktiv lagstiftning på skatte- och avgiftsområdet, och som framgår av avsnitt 7 bör den nationella åtgärden därför inte tas ut på vinster som har uppkommit år 2022. Den svenska skatten ska således gälla enbart för beskattningsåret 2023.

Med hänsyn till detta anser regeringen att det är lämpligt att benämna åtgärden som en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023. Det föreslås att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer. Den ska således ses som en tillkommande bolagsskatt utöver den skatt som följer av inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Detta är i överensstämmelse med artikel 16.2 i EU-förordningen, där det anges att solidaritetsbidraget ska tas ut utöver de ordinarie skatter och avgifter som är tillämpliga enligt nationell lagstiftning.

Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster bör inte heller behandlas annorlunda än bolagsskatten såvitt avser undvikande av internationell dubbelbeskattning. Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska därför anses utgöra statlig inkomstskatt vid tillämpning av lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt, kallad avräkningslagen. Skatten kommer därmed att påverka utrymmet för avräkning av utländsk skatt på samma sätt som i dag gäller i fråga om bolagsskatten. Såvitt avser frågan om vilka utländska skatter som får avräknas mot den svenska skatten gäller vad som redan följer av avräkningslagen. I lagens 1 kap. 3 § finns bestämmelser om vad som avses med utländsk skatt.

Regeringen föreslår vidare att ord och uttryck i den nya lagen ska ha samma betydelse som i inkomstskattelagen om inget annat anges. Ett uttryck föreslås definieras särskilt i den nya lagen, se avsnitt 5.3. Definitionen av beskattningsbar inkomst bör dock, till skillnad från vad *Skatteverket* föreslår, behandlas tillsammans med beskrivningen av beskattningsunderlaget.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 1–3 §§ i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

Regeringens förslag: Skattskyldig är en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skattskyldig är också en utländsk juridisk person som bedriver sådan verksamhet från ett fast driftställe i Sverige.

Med *verksamhet inom sektorn för fossila bränslen* avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av följande verksamhetsområden:

- utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol,
- petroleumraffinering,
- tillverkning av stenkolsprodukter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige* anser att uttrycket nettoomsättning behöver förtydligas. Som exempel nämns att nettoomsättningen härrör från flera olika länder samt om det är nettoomsättningen exklusive skatt som avses. Drivkraft Sverige menar att den del av nettoomsättningen som är hänförlig till export bör undantas.

Skatteverket efterfrågar bl.a. förtydliganden av hur de föreslagna bestämmelserna ska tillämpas om verksamhet inom sektorn för fossila bränslen bedrivs i ett svenskt handelsbolag eller i en i utlandet delägarbeskattad juridisk persons fasta driftställe i Sverige. Skatteverket anser även att definitionen av ”verksamhet inom sektorn för fossila bränslen” ska knyta närmare an till definitionen i EU-förordningen (artikel 2.17 och artikel 14.1) genom att uttryckligen även omfatta ”gruvdrift”.

Skälen för regeringens förslag: Vilka företag som ska betala den tillfälliga skatten på extraordinära vinster framgår av artiklarna 2.17 och 14.1 i EU-förordningen. Det är enligt artikel 14.1 företag som bedriver verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna.

Dessa företag definieras i artikel 2.17 som unionsföretag och fasta driftställen som genererar minst 75 procent av sin omsättning från ekonomisk verksamhet inom utvinning, gruvdrift, raffinering av olja och/eller tillverkning av stenkolsprodukter. När det gäller de olika ekonomiska verksamheterna hänvisas det till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90 och vissa EG-förordningar om särskilda statistikområden. Den förordningen ligger till grund för den svenska näringsgrensindelningen SNI 2007. De aktuella verksamheterna har enligt SNI 2007 beteckningarna SNI 05.100 (utvinning av stenkol), SNI 05.200 (utvinning av brunkol), SNI 06.100 (utvinning av råpetroleum), SNI 06.200 (utvinning av naturgas), SNI 19.100 (tillverkning av stenkolsprodukter) och SNI 19.200 (petroleumraffinering). Vad som avses med unionsföretag och fast driftställe framgår av artiklarna 2.15 respektive 2.16.

Bestämmelserna i rådets förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna bör användas som utgångspunkt för förslaget om vem som är skattskyldig enligt den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023. Regeringen föreslår därför att skattskyldig bör vara en svensk juridisk

person eller en utländsk juridisk person som bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige. Därmed omfattas de företag som är skattskyldiga för sin verksamhet i Sverige enligt inkomstskattelagen, se 6 kap. 3, 7 och 11 §§ IL. Fysiska personer som bedriver enskild näringsverksamhet omfattas inte av förslaget.

Som förutsättning för skattskyldighet bör också gälla att företaget bedriver ekonomisk verksamhet inom de uppräknade områdena i tillräcklig utsträckning. Uttrycket ekonomisk verksamhet som används i EU-förordningen får anses motsvara det skatterättsliga uttrycket näringsverksamhet. Med näringsverksamhet avses förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt, se 13 kap. 1 § IL. All omsättning som är hänförlig till de avsedda verksamheterna ska räknas med vid bedömningen av om omsättningskravet är uppfyllt. För att ett företag ska bli skattskyldigt krävs att minst 75 procent av företagets nettoomsättning är hänförligt till en eller flera av de uppräknade verksamheterna. Den relevanta verksamheten ska bedrivas under beskattningsåret (2023). Uttrycket nettoomsättning har samma innebörd som motsvarande term har i 1 kap. 3 § första stycket 3 i årsredovisningslagen (1995:1554). Där anges att nettoomsättningen utgörs av intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen. Det är därmed enligt regeringens mening tydligt vad som avses med begreppet och det saknas skäl för ytterligare förtydliganden, som *Drivkraft Sverige* har efterfrågat. Uppgift om nettoomsättning ska också lämnas i ruta 3.1 på räkenskapsformatet, blankett INK2R (enligt den numrering av rutorna som gäller för beskattningsåret 2021).

Drivkraft Sverige anser också att omsättning som är hänförlig till export ska undantas vid beräkningen. De svenska reglerna ska dock utformas i nära anslutning till bestämmelserna i EU-förordningen, och i förordningen finns det inte något sådant undantag. Enligt regeringens mening bör det inte införas något undantag för export i den nya lagen.

Skatteverket undrar hur beräkningen ska göras om verksamheten som föranleder skattskyldighet bedrivs i ett handelsbolag eller i en i utlandet delägarbeskattad juridisk persons fasta driftställe i Sverige (förutsatt att den i utlandet delägarbeskattade juridiska personen inte själv är skattskyldig enligt inkomstskattelagen).

Enligt inkomstskattelagen ska bestämmelser om juridiska personer inte tillämpas på svenska handelsbolag, se 2 kap. 3 § första stycket IL. Enligt 3 § i den nya lagen har ord och uttryck som används i lagen samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen. Ett handelsbolag är således inte skattskyldigt för den bedrivna verksamheten, varken enligt inkomstskattelagen eller enligt denna lag. En svensk juridisk person som är delägare i ett svenskt handelsbolag som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen bedöms inte heller vara skattskyldig enligt denna lag för den verksamhet som bedrivs i handelsbolaget. Som tidigare har nämnts ska de svenska reglerna utformas i nära anslutning till bestämmelserna i EU-förordningen. I EU-förordningen berörs inte det fallet att verksamheten i fråga bedrivs av ett företag som inte är skattesubjekt. Enligt regeringens bedömning har några skäl att utvidga skattskyldigheten till delägare i delägarbeskattade subjekt inte framkommit.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att skattskyldig för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska definieras i lagen som en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom den fossila sektorn och där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av verksamhetsområdena utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering respektive tillverkning av stenkolsprodukter. Aktiviteten gruvsdrift (som nämns i artikel 2.17 i EU-förordningen) får anses omfattas av den något vidare aktiviteten utvinning och behöver därför inte, som *Skatteverket* föreslagit, läggas till i bestämmelsen. Utvinning är också det ordval som används i SNI 2007. Regeringen föreslår vidare att även en utländsk juridisk person som bedriver verksamhet från ett fast driftsställe i Sverige är skattskyldig, om någon av de uppräknade verksamheterna bedrivs i den angivna omfattningen från det fasta driftstället.

SNI-koderna inom den statistiska näringsgrensindelningen kan användas som vägledning för bedömningen av vilken verksamhet ett visst företag bedriver. Vilka uppgifter som rapporteras för statistikändamål har dock inte någon självständig betydelse för skattskyldigheten.

Skatteverket framhåller att paragrafen om ytterligare skattskyldighet för begränsat skattskyldiga juridiska personer i 6 kap. 18 § IL kan behöva ändras med anledning av den föreslagna tillfälliga skatten. Enligt regeringens bedömning är det på grund av den nya lagens tillfälliga natur inte motiverat att införa en hänvisning i 6 kap. 18 § IL.

Exempel

Ett svenskt aktieföretag förädlar och säljer fossila bränslen, inom ramen för olika verksamhetsområden. Under år 2023 uppgår nettoomsättningen i verksamhetsområdet petroleumraffinering till 20 000. Företaget raffinerar också biobränslen. Nettoomsättningen hänförlig till denna verksamhet uppgår till 1 500. Företaget bedriver vidare försäljning av bl.a. bensin vid ett antal bensinstationer. Nettoomsättningen hänförlig till stationsverksamheten uppgår till 3 500. Den totala nettoomsättningen uppgår således till 25 000. Företaget redovisar också finansiella intäkter om 1 000.

Av de olika verksamhetsområden som bedrivs av företaget är det endast petroleumraffinering som nämns i den aktuella bestämmelsen. För att avgöra om företaget är skattskyldigt eller ej, måste en beräkning göras av hur stor del av den totala nettoomsättningen som är hänförlig till sådan verksamhet. Petroleumraffineringen står för 80 procent av den totala nettoomsättningen (20 000 / 25 000). Eftersom petroleumraffinering således står för mer än 75 procent av företagets nettoomsättning under år 2023 anses företaget bedriva verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. De finansiella intäkterna påverkar inte beräkningen då de inte är en del av nettoomsättningen.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 4 och 5 §§ i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

Regeringens förslag: Beskattningsunderlaget för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster utgörs av den del av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal. Med beskattningsbar inkomst avses det skattemässiga resultatet av näringsverksamheten före bolagsskatt.

Jämförelsetalet uppgår till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Perioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Om den skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, ska jämförelsetalet beräknas baserat på de beskattningsår som omfattas av nämnda period. Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige* anser att eventuell vinst som uppstår från produktion av förnybara drivmedel ska vara undantagen från skatten. Enligt *Drivkraft Sverige* måste det också tydligt framgå vad som ska ingå respektive undantas vid beräkningen av beskattningsunderlaget, t.ex. ska drivmedelsbolagens stationsverksamhet inte omfattas. De framhåller även att beskattningsunderlaget ska begränsas till operationella vinster och att eventuella lagervinster ska undantas. *Drivkraft Sverige* anser vidare att det är problematiskt att 2020 ingår i jämförelseperioden med hänsyn till att det globalt var ett extremt verksamhetsår för hela raffinaderisektorn. *Drivkraft Sverige* framhåller också att det är en brist att det vid beräkningen av jämförelsetalet inte är möjligt att ta hänsyn till särskilda händelser för företagen, som t.ex. ett lagstiftat stopp för underhåll eller en brand. För att utjämna effekterna av sådana händelser föreslår *Drivkraft Sverige* att jämförelsetalet i stället ska beräknas med hänsyn till beskattningsåren 2016–2021.

Skatteverket anför att det i den svenska skattelagstiftningen finns regler som kan påverka beräkningen av den beskattningsbara inkomsten och som därmed kan neutralisera beskattningen av en extraordinär vinst som, enligt Skatteverket, bör träffas av den extra beskattningen. Verket lämnar förslag på några kompletteringar i lagtexten för att åtgärda detta. Enligt Skatteverket är det dock inte möjligt att på ett enkelt och heltäckande sätt åtgärda alla brister. Vidare noterar Skatteverket att beskattningsunderlaget och jämförelsetalet baseras på den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, utan att det finns någon reglerad koppling till att den extraordinära vinsten härrör från verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skatteverket tolkar den föreslagna lagtexten som att övervinster som beror på helt andra orsaker än vinster som genererats i verksamhet inom sektorn för fossila bränslen kan komma att beskattas enligt den föreslagna lagen. Det är, enligt Skatteverket, oklart om definitionen av övervinster i artikel 2.18 i EU-förordningen är synonymt med det som utgör beskattningsunderlaget enligt den föreslagna lagtexten eller om det som i egentlig mening avses är övervinster som specifikt genererats i

verksamheten inom sektorn för fossila bränslen. Skatteverket anser också att det finns skäl att överväga en justering av beräkningen av jämförelsetalet avseende förkortade och förlängda räkenskapsår. Om beräkningen inte justeras kan t.ex. ett förkortat eller förlängt räkenskapsår få en oproportionerlig påverkan på beräkningen av jämförelsetalet.

Skälen för regeringens förslag

Beskattningsunderlaget

Beskattningsunderlaget för solidaritetsbidraget ska enligt EU-förordningen vara den del av den skattepliktiga vinsten som överstiger ett jämförelsetal med mer än 20 procent, se artikel 15. Att den tillfälliga skatten bara ska tas ut på vinster över en viss gräns har att göra med att skatten enligt EU-förordningen är avsedd att träffa extraordinära vinster, se t.ex. skäl 51. Enligt regeringens mening bör beskattningsunderlaget uttryckas som den del av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal.

Solidaritetsbidraget ska enligt EU-förordningen tas ut på skattepliktig vinst beräknad enligt nationella regler, se artikel 15. Vidare följer det av artikel 2.18 att med extraordinära vinster avses skattepliktiga vinster såsom de bestäms enligt nationella skatteregler. Med hänsyn till detta och till att solidaritetsbidraget ska påföras utöver de skatter som följer av nationell lagstiftning (se artikel 16.2) föreslås det i promemorian att det med beskattningsbar inkomst för den tillfälliga skatten bör avses samma underlag som ligger till grund för uttag av den ordinarie bolagsskatten.

Skatteverket för fram att det i den svenska skattelagstiftningen finns regler som kan påverka beräkningen av den beskattningsbara inkomsten och som därför också kan neutralisera beskattningen av en extraordinär vinst. Som exempel på svenska skatteregler nämner Skatteverket bl.a. avsättning till periodiseringsfond och koncernbidrag, olika former av omstruktureringar inom koncerner, tidigareläggning av investeringar, bonusprogram och extra pensionsavsättningar. Enligt Skatteverkets bedömning ger EU-förordningen ett visst utrymme för medlemsländerna att bestämma hur den skattepliktiga vinsten ska bestämmas. Skatteverket lämnar förslag på några kompletteringar i lagtexten för att mildra effekten, men påpekar samtidigt att det inte är möjligt att på ett enkelt och heltäckande sätt åtgärda alla brister. *Lagrådet* påpekar att den omständigheten att skatten i fråga ska träffa det enskilda företags beskattningsunderlag vid uttaget av statlig inkomstskatt som överstiger en viss nivå innebär att det enskilda företaget genom olika åtgärder, t.ex. genom koncernbidrag till ett eller flera koncernföretag som bedriver annan verksamhet, helt kan eliminera sitt beskattningsunderlag. *Lagrådet* framhåller därför att lagförslaget inte effektivt tillgodoser syftet att beskatta de reella övervinster som kan uppkomma inom den fossila sektorn. Enligt *Lagrådet* kan EU-förordningens bestämmelse om att uttaget ska baseras på skattepliktiga vinster, fastställda enligt nationella regler, emellertid tolkas så att det inte ställs något krav på att det fiskala syftet måste vara uppfyllt på ett effektivt sätt.

I enlighet med bedömningen i avsnitt 5.1 anser regeringen att bestämmelserna bör utformas så att de passar väl in i det svenska skattesystemet och redan etablerade begrepp bör användas i möjligaste mån.

Vidare är bedömningen att det är lämpligt att utforma bestämmelserna så att de nära anknyter till EU-förordningens bestämmelser. Som framgår ovan ska solidaritetsbidraget enligt EU-förordningen tas ut på skattepliktig vinst beräknad enligt nationella regler. Det kan även konstateras att medlemsstaterna ska genomföra reglerna senast den 31 december 2022 (artikel 14.3) samt att det, som Skatteverket påpekar, inte heller är möjligt att på ett enkelt och heltäckande sätt utforma en alternativ regel som bestämmer beskattningsbar inkomst för den tillfälliga skatten. Enligt regeringens bedömning saknas det vidare stöd i EU-förordningen för att undanta vissa vinster eller skattemässiga justeringar i ett företag som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen från beskattning, vilket *Drivkraft Sverige* och *Skatteverket* efterfrågar. För ett företag som bedriver sådan verksamhet (dvs. minst 75 procent av nettoomsättningen härrör från sådan verksamhet) ska hela årets beskattningsbara inkomst (skattemässigt överskott före bolagsskatt) ligga till grund för beräkningen av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster. Det bör dock påpekas i sammanhanget att förekomsten av en stor andel annan verksamhet (mer än 25 procent av nettoomsättningen) än sådan som utgör verksamhet inom sektorn för fossila bränslen (som t.ex. distribution av drivmedel) medför att företaget inte är skattskyldigt för den tillfälliga skatten alls, se avsnitt 5.3.

Regeringen anser slutligen att det är viktigt att ha i åtanke att detta är en tillfällig skatt som ska tillämpas för ett beskattningsår. Mot denna bakgrund är det enligt regeringens bedömning lämpligt att det med beskattningsbar inkomst för den tillfälliga skatten avses samma underlag som ligger till grund för uttag av den ordinarie bolagsskatten. Det som avses är således underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § IL (dvs. överskottet i ruta 4.15 på blankett INK2S, enligt den numrering av rutorna som gäller för beskattningsåret 2021). Beskattningsunderlaget för den tillfälliga skatten ska därmed utgöras av den beskattningsbara inkomsten, till den del den överstiger 120 procent av ett jämförelsetal.

Jämförelsetalet

För att bestämma storleken på de extraordinära vinster som ska beskattas med den tillfälliga skatten ska den beskattningsbara inkomsten sättas i relation till ett jämförelsetal, se artikel 15 i EU-förordningen. Jämförelsetalet ska motsvara den genomsnittliga skattepliktiga vinst som det skattskyldiga företaget gör under ett normalt beskattningsår, när det inte har uppstått extraordinära vinster på grund av externa faktorer.

Jämförelsetalet ska enligt EU-förordningen vara den genomsnittliga skattepliktiga vinst som företaget haft under fyra beskattningsår, 2018–2021. Som tidigare har nämnts ska de svenska reglerna utformas i nära anslutning till bestämmelserna i EU-förordningen. Det finns därför inte stöd för att, som *Drivkraft Sverige* efterfrågar, undanta vissa år eller utöka antalet år vid beräkningen av jämförelsetalet. Med hänsyn till detta föreslår regeringen att det första jämförelseåret ska vara det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017 och sedan ska även de tre därpå följande åren beaktas. Vidare föreslår regeringen att perioden bara ska omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Det bör i praktiken innebära att de beskattningsår som ingår vid beräkningen av

jämförelsetalet inte blir samma beskattningsår som skatten ska tas ut för (2023). Om den skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, föreslås att jämförelsetalet ska beräknas med hänsyn till de beskattningsår som omfattas av nämnda period. Det innebär att om ett företag som ska beräkna jämförelsetalet skulle sakna resultat för ett eller flera av beskattningsåren, t.ex. för att företaget bildades under 2019, ska jämförelsetalet beräknas med hänsyn till resultatet för de beskattningsår inom perioden som är möjliga att räkna.

Skatteverket anför i sitt remissvar att det kan finnas skäl att överväga en justering av bestämmelsen eftersom oproportionerliga effekter kan uppstå om perioden som jämförelsetalet ska beräknas för består av ett förkortat eller förlängt beskattningsår och redogör för ett exempel som visar på sådana effekter. Regeringen instämmer i att effekter kan uppkomma på grund av förlängda och förkortade beskattningsår, vilka kan vara såväl positiva som negativa för det skattskyldiga företaget. Även i denna del menar regeringen dock att det är viktigt att ha i åtanke att detta är en tillfällig skatt som ska tillämpas för ett enda beskattningsår och med en viss jämförelseperiod och att det därför ofrånkomligen är så att enskilda faktorer kan få en stor betydelse för beskattningsutfallet. Vidare anser regeringen att i enlighet med bedömningen i avsnitt 5.1 bör bestämmelserna även i denna del utformas så att de nära anknyter till EU-förordningens bestämmelser. Mot denna bakgrund bör inte någon särskild justering för förlängda eller förkortade beskattningsår göras.

Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten för de beskattningsår som ingår sammanlagt blir negativ föreslår regeringen att jämförelsetalet ska uppgå till noll kronor (se artikel 15 i EU-förordningen). Avrundning till noll bör inte göras för varje beskattningsår som ingår i perioden, utan bara om den totala genomsnittliga inkomsten blir negativ (se exemplet nedan).

Regeringen bedömer att uttrycket beskattningsbar inkomst är lämpligt att använda även vid beräkningen av jämförelsetalet. Vid beräkningen ska innebörden av beskattningsbar inkomst vara densamma som vid beräkningen av beskattningsunderlaget, dvs. beräkningen ska ske på grundval av resultatet före bolagsskatt. Det som avses är således underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § IL, vilket är det underlag som bolagsskatten beräknas på.

Till skillnad från vad som gäller under beskattningsåret finns det inte några krav avseende vilken verksamhet som ska ha bedrivits av det aktuella företaget under jämförelseåren.

Det bör också noteras att det av artikel 15 i EU-förordningen följer att solidaritetsbidraget ska gälla för beskattningsåret 2022 och/eller 2023 och för hela dess varaktighet. I avsnitt 7 föreslås att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska gälla endast för beskattningsåret 2023.

Exempel

Ett företag som är verksamt inom sektorn för fossila bränslen redovisar följande beskattningsbara resultat. Beskattningsåret 2018 uppstod ett skattemässigt underskott om 100 och beskattningsåren 2019–2021 hade företaget ett skattemässigt överskott om 100 per år. Beskattningsåret 2023

uppgår det skattemässiga överskottet till 500. Jämförelsetalet beräknas till $(-100 + 100 + 100 + 100) / 4 = 50$. Beskattningsunderlaget uppgår därmed till $500 - (50 \cdot 1,2) = 440$.

Ett annat företag som är verksamt inom sektorn för fossila bränslen redovisar följande beskattningsbara resultat. Beskattningsåren 2018–2020 hade företaget ett skattemässigt överskott om 100 per år. Beskattningsåret 2021 uppstod ett skattemässigt underskott om 500. Beskattningsåret 2023 uppgår det skattemässiga överskottet till 500. Eftersom det genomsnittliga skattemässiga resultatet under år 2018–2021 är negativt $(100 + 100 + 100 - 500) / 4 = -50$ ska jämförelsetalet anses vara noll. Beskattningsunderlaget uppgår därmed till 500.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 6 och 7 §§ i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

5.5 Skattesats

Regeringens förslag: Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster uppgår till 33 procent av beskattningsunderlaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige, Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig och *Företagarna* tillstyrker att skattesatsen bestäms till miniminivån 33 procent.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 16.1 i EU-förordningen framgår att skattesatsen för solidaritetsbidraget ska vara minst 33 procent. Medlemsstaterna är dock fria att ha en högre skattesats om de så önskar, se skäl 54.

I avsnitt 5.1 görs bedömningen att de bestämmelser som föreslås bör nära anknyta till vad som följer av EU-förordningen. Det har inte framkommit några skäl för att ha en högre skattesats än vad som följer av EU-förordningen. Regeringen föreslår därför att skattesatsen ska uppgå till 33 procent. Detta innebär att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster uppgår till 33 procent av beskattningsunderlaget.

Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent (jfr artikel 16.2). Detta innebär att skattesatsen för den del av överskottet som träffas av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster sammantaget kommer att uppgå till 53,6 procent.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 8 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6 Förfarandet för uttag av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster

6.1 Utgångspunkter för förfarandet

Regeringens bedömning: Förfarandet bör regleras i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023 och kompletteras med hänvisningar till tillämpliga bestämmelser i skatteförfarandelagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: I förarbetena till skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, anges att skatteförfarandelagen är avsedd att så långt som möjligt vara en heltäckande lag inom skatteförfarandområdet (prop. 2010/11:165 s. 282). Utgångspunkten är således att alla bestämmelser om skatteförfarandet ska samlas i skatteförfarandelagen. Bara om det finns starka argument mot att införa bestämmelserna i skatteförfarandelagen bör en annan ordning övervägas.

Bestämmelserna som avser uttag av den tillfälliga skatten på extraordinära vinster för vissa företag under 2023 föreslås gälla under en begränsad tid och skattskyldigheten gäller endast under ett beskattningsår. Kretsen av företag som kan bli skattskyldiga enligt lagen är, vilket framgår av avsnitt 8.3, mycket begränsad. Den begränsade period som lagen är avsedd att tillämpas och den begränsade kretsen skattskyldiga lagen omfattar utgör skäl mot att införa nya bestämmelser i skatteförfarandelagen.

Vissa bestämmelser i skatteförfarandelagen är av sådan karaktär att de gäller vid uttag av alla skatter såvida de inte uttryckligen undantas i lagen. Bestämmelser i t.ex. 43 kap. om ersättning för kostnader, 46 kap. om betalningssäkring, 49 kap. om skattetillägg, 51 och 52 kap. om befrielse och beslut om särskilda avgifter, 59 kap. 12–21 §§ om företrädersansvar, 63 kap. om anstånd med betalning av skatt, 66–68 kap. om omprövning, överklagande och verkställbarhet av beslut samt 70 och 71 kap. om indrivning och verkställighet är således tillämpliga i ärenden om uttag av tillfällig skatt enligt den nya lagen.

Andra bestämmelser i skatteförfarandelagen gäller endast för skatter som framgår särskilt av en uttömmande uppräkningslista. Utgångspunkten är därför att de bestämmelserna inte är tillämpliga på uttag av föreslagen tillfällig skatt på extraordinära vinster. Den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023 behöver därmed kompletteras med särskilda bestämmelser i vissa avseenden. I den nya lagen behöver även tydliggöras vilka bestämmelser i skatteförfarandelagen som är tillämpliga vid handläggningen i övrigt.

6.2.1 Uppgiftsskyldighet på begäran

Regeringens förslag: Den som kan antas vara skattskyldig för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster enligt den nya lagen är på begäran av Skatteverket skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att verket ska kunna bedöma skattskyldigheten.

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna. Ett föreläggande får förenas med vite.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås även att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

Remissinstanserna: *Skatteverket* ifrågasätter behovet av bestämmelsen om att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

Skälen för regeringens förslag: En svensk juridisk person och en utländsk juridisk person som bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige, föreslås under vissa omständigheter bli skattskyldig för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster. Kretsen av företag som kan komma i fråga behandlas närmare i avsnitt 5.3.

För att bedöma om ett företag är skattskyldigt för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster behöver Skatteverket få uppgift om att företaget har en nettoomsättning som till minst 75 procent kommer från ett eller flera av verksamhetsområdena utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering och/eller tillverkning av stenkolsprodukter. Skatteverket behöver även få uppgift om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Detta framgår av 4, 5 och 7 §§ i den föreslagna nya lagen.

Juridiska personer som är obegränsat skattskyldiga eller begränsat skattskyldiga på grund av verksamhet från ett fast driftställe i Sverige och som kan vara skattskyldiga enligt den nya lagen bör således åläggas en skyldighet att på begäran lämna de uppgifter som behövs för att bedöma om den juridiska personen är skattskyldig enligt den nya lagen. Förslaget innebär därmed inte att företag på eget initiativ ska lämna uppgifter vid en viss tidpunkt eller på ett visst sätt. Genom att uppgiftsskyldigheten inträder först efter att Skatteverket begärt uppgifter underlättas administrationen hos de företag som kan komma i fråga för skatt enligt lagen. Kretsen uppgiftsskyldiga begränsas genom att den endast omfattar juridiska personer som Skatteverket bedömer kan antas vara skattskyldiga enligt lagen. Det är Skatteverket som i egenskap av beslutande myndighet ska undersöka närmare vilka företag som kan komma att omfattas av skattskyldighet enligt den nya lagen. Som utgångspunkt för denna undersökning kan Skatteverket t.ex. använda de SNI-koder som företag uppgett i samband med registrering av sin verksamhet.

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifter. Ett sådant föreläggande bör även få förenas med vite för att säkerställa att föreläggandet följs. Bestämmelserna om

vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ SFL bör vara tillämpliga även vid ärenden enligt den nya lagen. Det bör därför i den nya lagen införas en hänvisning till bestämmelserna om vitesföreläggande i skatteförarandelagen. I likhet med vad som i övrigt gäller inom skatteförarandet bör vitesförelägganden av effektivitetsskäl gälla omedelbart. Att vitesförelägganden gäller omedelbart gör att möjligheterna att förhåla processen genom att överklaga är begränsade. Eftersom besluten gäller omedelbart, stoppas processen bara om förvaltningsrätten beslutar att beslutet tills vidare inte ska gälla, s.k. inhibition. Som *Skatteverket* påpekar följer det av 68 kap. 1 § SFL att ett föreläggande gäller omedelbart om inte annat anges. Såsom föreslås i avsnitt 6.5 bör bestämmelserna om besluts verkställbarhet i 68 kap. SFL tillämpas för ärenden enligt den nya lagen. Att vitesförelägganden gäller omedelbart behöver därför inte anges särskilt.

När det gäller beskattningsunderlaget i övrigt består det av en del av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, se avsnitt 5.4. Uppgifter om beskattningsunderlaget får *Skatteverket* genom företagets inkomstdeklaration för det aktuella beskattningsåret. Uppgift om företagets beskattningsbara inkomst för fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017, och som ska ligga till grund för uträkningen av jämförelsetalet enligt 7 § i den nya lagen, kan *Skatteverket* hämta in från beslut om slutlig skatt, omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol för dessa beskattningsår. Något behov av att den skattskyldige åläggs en skyldighet att särskilt deklarerat underlag för beräkning av skatten finns därmed inte.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 9 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.2.2 Kontroll av någon annans uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: *Skatteverket* får förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag.
Ett föreläggande får förenas med vite.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås även att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

Remissinstanserna: *Skatteverket* ifrågasätter behovet av bestämmelsen om att ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

Skälen för regeringens förslag: *Skatteverket* bör få möjlighet att, på motsvarande sätt som gäller i vissa fall enligt 37 kap. 9 § SFL, förelägga någon annan än den juridiska person som kan antas vara skattskyldig enligt den föreslagna lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster, att

lämna uppgift om en rättshandling som ingåtts med den juridiska personen (s.k. tredjemansföreläggande). Föreläggandet får riktas mot den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo.

Föreläggandet ska i dessa fall avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av om skattskyldighet enligt lagen föreligger. Den som föreläggs ska alltså lämna uppgifter om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Ett föreläggande ska vara utformat så tydligt och precist att det är möjligt för den som föreläggs att följa det. Det innebär att beroende på i vilken situation ett föreläggande utfärdas kommer utformningen av föreläggandet att se olika ut. Om det t.ex. är fråga om att lämna en uppgift som gäller kontroll av en viss typ av rättshandling, ska det av föreläggandet klart framgå vilken eller vilka handlingar som Skatteverket frågar efter. Gäller det en rättshandling med ett visst bestämt företag eller en viss bestämd person, ska den personen namnges i föreläggandet.

För att ett tredjemansföreläggande inte ska riskera att bli verkningslöst i avsaknad av tvångsåtgärder föreslås det få förenas med vite. På samma sätt som föreslås i avsnitt 6.2.1 bör bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ SFL vara tillämpliga vid ärenden enligt den nya lagen. Som *Skatteverket* påpekar följer det av 68 kap. 1 § SFL att ett föreläggande gäller omedelbart om annat inte anges. Såsom föreslås i avsnitt 6.5 bör bestämmelserna om besluts verkställbarhet i 68 kap. SFL tillämpas för ärenden enligt den nya lagen. Att förelägganden som har förenats med vite gäller omedelbart behöver därför inte anges särskilt i den nya lagen.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 10 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.2.3 Revision

Regeringens förslag: Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera den som kan antas vara skattskyldig enligt den nya lagen. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. I fråga om revision gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter, den reviderades skyldigheter samt revisionens avslutande. Vid beslut om revision gäller även bestämmelserna i skatteförfarandelagen om vitesföreläggande i tillämpliga delar.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian saknas hänvisning till bestämmelser om vitesföreläggande i skatteförfarandelagen.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att bestämmelserna om revision bör kompletteras i syfte att uppnå samstämmighet med vitesbefogenheten beträffande förelägganden i skatteförfarandelagen.

Skälen för regeringens förslag: I den nya lagen är det fråga om en begränsad krets skattskyldiga. Kretsen skattskyldiga behandlas närmare i avsnitt 5.3. Med hänsyn till behovet av uppgifter för att korrekt bedöma skattskyldighet enligt lagen är det angeläget att det finns goda möjligheter till kontroll.

Revision är en utredningsform som Skatteverket kan använda sig av när det finns behov av en fördjupad utredning. För det fall tillräckliga uppgifter inte lämnas inom ramen för den uppgiftsskyldighet som föreslås i avsnitt 6.2.1 bör Skatteverket ha möjlighet att vidta en fördjupad utredning i form av revision. I fråga om revision bör bestämmelserna i 41 kap. 4–14 §§ SFL tillämpas. Dessa bestämmelser rör bl.a. beslut om revision, samverkan, revisorns befogenheter, den reviderades skyldigheter och möjlighet till föreläggande av den som inte fullgör sina skyldigheter. Dessutom regleras revisionens avslutande. Regeringen delar *Skatteverkets* uppfattning att ett föreläggande att den reviderade ska fullgöra sina skyldigheter bör, på samma sätt som gäller i övrigt inom skatteförfarandet, kunna förenas med vite. Stöd för att förena ett sådant föreläggande med vite finns i 44 kap. 1 § SFL. En hänvisning till 44 kap. 1, 3 och 4 §§ SFL bör därför tas in i den nya lagen.

I likhet med vad som gäller inom skatteförfarandet i övrigt bör Skatteverket ha möjlighet att besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av om skattskyldighet enligt lagen föreligger för någon annan än den som revideras, s.k. tredjemansrevision. Det kan t.ex. bli aktuellt om det finns skäl att ifrågasätta den rättshandling som har ingåtts med den som eventuellt är skattskyldig enligt den föreslagna lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster.

Av 2 kap. 5 § SFL framgår att av proportionalitetsprincipen följer att beslut enligt skatteförfarandelagen bara får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse. Det ska framhållas att Skatteverket, i möjligaste mån, bör använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Med tanke på den tillfälliga skattens storlek och behovet av uppgifter från den skattskyldige måste det dock anses som proportionerligt att Skatteverket även får tillgång till denna utredningsform. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om revision blir tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 11 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.3 Beslut och underrättelse om beslut om tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag

Prop. 2022/23:20

Regeringens förslag: Skatteverket ska för det aktuella beskattningsåret fatta beslut och lämna underrättelse om beslut om den tillfälliga skatten på extraordinära vinster för vissa företag enligt den nya lagen. Underlaget för beräkning och beslut om den tillfälliga skatten ska ske på grundval av de uppgifter som lämnats av den skattskyldige dels enligt lagen, dels i inkomstdeklarationen för det beskattningsår som lagen är tillämplig och vad som i övrigt kommit fram vid utredning.

Skatteverket ska räkna fram jämförelsetalet på grundval av de uppgifter som framgår av beslut om slutlig skatt för respektive beskattningsår. Med slutlig skatt avses även skatt som har bestämts genom ett omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol.

Underrättelse om beslut om den tillfälliga skatten ska skickas till den skattskyldige senast den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige* anser att det är oklart vad den underrättelse som ska skickas till den skattskyldige omfattar. De uppfattar det som att underrättelsen ska skickas senast den 15 januari 2024 vilket i sin tur innebär att Skatteverket måste inhämta uppgifter från bolagen redan under 2023 och således före årsbokslutet.

Skatteverket anser att tidsfristen inom vilken en underrättelse om beslut om den tillfälliga skatten ska skickas till den skattskyldige bör förlängas med nio månader.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverkets skyldighet att för varje beskattningsår besluta och lämna besked om slutlig skatt regleras i 56 kap. SFL. Enligt 56 kap. 3 § samma lag framgår att Skatteverket i beslut om slutlig skatt ska fastställa underlaget för att ta ut skatt och avgift enligt de lagar som anges i en uttömmande uppräkningslista. Av 6 § samma kapitel framgår att Skatteverket i beslut om slutlig skatt även ska bestämma storleken på skatter och avgifter enligt en uttömmande uppräkningslista. Bestämmelser om beslut och besked om slutlig skatt enligt 56 kap. SFL är därför inte tillämpliga vid beslut om den tillfälliga skatten på extraordinära vinster för vissa företag enligt den nya lagen. Den nya lagen bör därför kompletteras med bestämmelser om beslut och underrättelse om beslut om skatt.

I den nya lagen bör det tydliggöras att Skatteverket ska besluta om den tillfälliga skatten på grundval av de uppgifter som har lämnats av den skattskyldige dels inom ramen för uppgiftsskyldigheten enligt samma lag, dels i inkomstdeklaration enligt skatteförfarandelagen och vad som i övrigt har kommit fram vid utredning. Om den som är skyldig att lämna inkomstdeklaration inte har fullgjort sin skyldighet och Skatteverket därför beslutar om skönsbeskattning, kan uppgifter i utredning till grund för sådant beslut beaktas vid beräkning och beslut om den tillfälliga skatten. På samma sätt kan uppgifter i utredning till grund för beslut om slutlig skatt beaktas, även om uppgifterna avviker från det som angetts i inkomstdeklarationen. Med utredning avses även t.ex. uppgifter som

kommit fram vid föreläggande, revision eller från tredje man. Jämförelsetalet ska räknas fram baserat på uppgifter för fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017, se avsnitt 5.4. Uppgifterna framgår av beslut om skatt, omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol för respektive beskattningsår och finns tillgängliga för Skatteverket i beskattningsdatabasen. Genom uppräknigen tydliggörs vilka uppgifter Skatteverket kan använda för att fastställa beskattningsunderlaget och det jämförelsetal för de beskattningsår som framgår av lagen. Det ligger i sakens natur att Skatteverket i beslut om den tillfälliga skatten anger storleken på skatten och en särskild bestämmelse om detta behövs inte.

Det bör även tydliggöras vid vilken tidpunkt Skatteverket senast ska underrätta den som är skattskyldig enligt den föreslagna lagen om beslut om den tillfälliga skatten på extraordinära vinster. *Skatteverket* anser att underrättelse ska skickas senast två år efter beskattningsårets utgång. Med hänsyn till att det kan finnas behov av kompletterande utredning för att bedöma skattskyldigheten enligt den föreslagna lagen bör tidsfristen för en sådan underrättelse vara längre än den som gäller för slutlig skatt enligt inkomstskattelagen. Med hänsyn till att endast ett fåtal företag uppskattas bli berörda av bestämmelserna i den nya lagen anser regeringen att den tidsfrist som föreslås i promemorian är väl avvägd. Underrättelsen ska således skickas till den skattskyldige senast den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

Regeringen önskar förtydliga, med anledning av vad *Drivkraft Sverige* för fram i denna del, att underrättelse om beslut ska skickas senast ett år och tre månader efter beskattningsårets utgång. För skattskyldiga företag vars beskattningsår överensstämmer med kalenderår 2023 ska underrättelse således skickas senast den 15 mars 2025. Det är således inte fråga om att skattskyldighet enligt lagen kommer fastställas före besked om slutlig skatt.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 12 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.4 Betalning av den tillfälliga skatten

Regeringens förslag: Skatt beräknad enligt den nya lagen ska betalas senast den förfalldag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige* undrar om den tillfälliga skatten ska betalas genom ändring av företagets preliminära inkomstskatt för 2023. De ställer sig frågande till hur ett sådant förfarande överensstämmer med det faktum att skattskyldigheten inte går att avgöra innan beskattningsåret har gått ut. *Drivkraft Sverige* anser att det inte bör ske någon preliminär betalning av den tillfälliga skatten utan att den i stället bör sammanfalla med betalning av slutlig skatt för beskattningsåret 2023.

Skälen för regeringens förslag: När Skatteverket bestämmer den slutliga skatten i ett grundbeslut ska skatten enligt 62 kap. 8 § första stycket SFL betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter 90 dagar från beslutet. De förfallodagar som avses framgår av 62 kap. 9 § SFL.

Förfarandet vid uttag av den tillfälliga skatten bör så långt som möjligt stämma överens med förfarandet vid uttag av slutlig skatt. Därför bör den tidsfrist som ska gälla för betalning av den tillfälliga skatten enligt den nya lagen vara densamma som den som i normalfallet gäller vid betalning av slutlig skatt enligt skatteförfarandelagen. Genom en hänvisning till 62 kap. 9 § SFL tydliggörs att det även är motsvarande förfallodagar som avses.

Regeringen önskar förtydliga, med anledning av vad *Drivkraft Sverige* för fram i denna del, att betalning av den tillfälliga skatten precis som vid betalning av inkomstskatt ska göras senast den förfallodag som infaller närmast efter 90 dagar från beslutet. Som redogjorts för i avsnitt 6.3 föreslås emellertid att tidpunkten för när Skatteverket senast ska underrätta om beslut om skatt enligt den tillfälliga lagen skiljer sig från när besked om slutlig skatt senast ska skickas till juridiska personer. I praktiken torde därmed besked om slutlig skatt enligt skatteförfarandelagen och underrättelse om beslut enligt den tillfälliga lagen skickas vid separata tidpunkter. Förfallodag för betalning av slutlig skatt respektive skatt enligt den tillfälliga lagen kommer följaktligen att inträffa vid olika tidpunkter. Skatt enligt den tillfälliga lagen är inte en del av slutlig skatt som beslutas enligt bestämmelserna i 56 kap. SFL utan skatten beslutas särskilt enligt föreslagna bestämmelser i den nya lagen. Uppgifter för att kunna bedöma skattskyldigheten enligt den tillfälliga lagen ska inte lämnas av bolaget i inkomstdeklaration utan i stället genom ett särskilt förfarande som framgår av avsnitt 6.2.1. Skatten ska därmed inte heller vara en del av preliminär inkomstdeklaration eller preliminär inkomstskatt.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 13 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.5 Övriga bestämmelser om förfarandet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i skatteförfarandelagen om proportionalitetsprincipen, Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera, ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning, bevissäkring, betalningssäkring, uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll, skattetillägg, befrielse från särskilda avgifter, beslut om särskilda avgifter, företrädaransvar, betalning och återbetalning av skatter, omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal samt indrivning och verkställighet gäller i tillämpliga delar vid handläggning av ärenden enligt den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Företagarna* anser, med hänsyn till att det är fråga om ny lagstiftning med oklar tillämpningsbredd, att det bör förtydligas att

Prop. 2022/23:20 företrädaransvar inte ska tillämpas för skatteskulder enligt den föreslagna lagen, annat än vid visat uppsåtligt angivande av felaktiga uppgifter.

Skälen för regeringens förslag

Proportionalitetsprincipen

Av 2 kap. 5 § SFL framgår att av proportionalitetsprincipen följer att beslut enligt skatteförfarandelagen bara får fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse. Proportionalitetsprincipen har lyfts fram i skatteförfarandelagen och gäller vid alla beslut enligt den lagen. Den bör även gälla vid samtliga beslut enligt den föreslagna lagen. En hänvisning till 2 kap. 5 § SFL bör därför göras för att tydliggöra detta förhållande.

Bevissäkring

Som redan framgått i avsnitt 6.2.3 bör Skatteverket ha möjlighet till en fördjupad utredning. En av de kontrollmöjligheter som Skatteverket bör kunna använda sig av vid denna fördjupade kontroll är, som framgått ovan, möjligheten till revision. För att Skatteverkets granskning ska bli så effektiv som möjligt bör även en möjlighet till bevissäkring införas. Bevissäkring är en tvångsåtgärd som innebär att Skatteverket får utföra revision i verksamhetslokaler, eftersöka och omhändertaga handlingar och försegla lokaler och andra utrymmen. Reglerna om bevissäkring är tillämpliga vid revision eller annan kontroll inom praktiskt taget hela skatte- och avgiftsområdet (prop. 2010/11:165 s. 885). Reglerna bör även kunna tillämpas vid revision och kontroll avseende den föreslagna tillfälliga skatten.

I fråga om bevissäkring bör därför bestämmelserna i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§ SFL tillämpas. Bestämmelserna i 45 kap. SFL reglerar bl.a. revision i den reviderades verksamhetslokaler, eftersökande och omhändertagande av handlingar, försegling av lokal, förvaringsplats eller annat utrymme, beslut om bevissäkring och behörig förvaltningsrätt. 69 kap. 2–12 §§ SFL reglerar verkställighet av beslut om bevissäkring.

Som nämnts i avsnitt 6.2.3 bör Skatteverket i första hand använda mindre ingripande åtgärder som står till buds. Även revision i samverkan med företag bör i de flesta fall vara att föredra framför användningen av en så ingripande åtgärd som bevissäkring. Det är emellertid nödvändigt och proportionerligt att Skatteverket får möjlighet att granska handlingar när ett företag som kan antas vara skattskyldigt för den tillfälliga skatten t.ex. motsätter sig en utredning. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om bevissäkring görs tillämpliga tillgodoses nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll

Skatteverket föreslås få en mängd olika kontrollmöjligheter för att ha möjlighet att granska den som kan antas skattskyldig enligt den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023. I vissa fall kan handlingar, precis som i övrigt inom beskattningsverksamheten, behöva undantas från granskning för att rättssäkerhets-

aspekterna även ska kunna tas till vara vid Skatteverkets utredning och kontroll.

Utgångspunkten vid t.ex. en revision och en bevissäkring till följd av en revision är att alla handlingar som rör verksamheten kan granskas. De handlingar som inte får granskas är handlingar som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken eller handlingar som inte omfattas av revisionen eller bevissäkringen. Skatteverket får inte heller granska handlingar som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att handlingens innehåll inte bör komma till någon annans kännedom och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen (se 47 kap. 2 § SFL).

Bestämmelserna i 47 kap. SFL om att vissa uppgifter och handlingar efter begäran av företaget kan undantas från granskning, bör även gälla vid föreläggande, revision och bevissäkring hos ett företag som kan antas skattskyldigt enligt den nya lagen eller tredje man. På så sätt säkerställs att Skatteverkets utredningsbefogenheter inte kan överskridas i större utsträckning än vid ordinarie skatteförfarande. I och med att skatteförfarandelagens bestämmelser om undantagande av handlingar görs tillämpliga tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Betalningssäkring

Med betalningssäkring avses att Skatteverket ansöker hos en förvaltningsdomstol om betalningssäkring för att säkerställa betalning av skatt, avgift, särskild avgift eller ränta. Ett beslut av förvaltningsdomstol verkställs av Kronofogdemyndigheten efter ansökan av Skatteverket. Syftet med betalningssäkring är att det allmännas fordringsanspråk säkerställs av Kronofogdemyndigheten genom att den betalningsskyldiges egendom tas i anspråk till dess att det allmännas fordran frivilligt blir betald eller kan drivas in. Detta förutsätter att det finns en påtaglig risk att den betalningsskyldige kommer att dra sig undan från sin betalningsskyldighet. För att betalningssäkring ska kunna beslutas krävs att det finns en fordran. Denna behöver dock inte vara fastställd. Om betalningsskyldigheten inte är fastställd, får betalningssäkring beslutas bara om det är sannolikt att skyldigheten kommer att fastställas. Bestämmelser om och förutsättningar för beslut om betalningssäkring finns i 46 kap. SFL.

Med hänsyn till att den föreslagna tillfälliga skatten är en skatt är bestämmelserna om betalningssäkring i 46 kap. SFL tillämpliga, om övriga förutsättningar är uppfyllda. Betalningssäkring kan således användas på samma sätt som gäller för andra skatter och avgifter som hanteras med stöd av skatteförfarandelagen. För att tydliggöra att det är möjligt att besluta om betalningssäkring för en fordran eller sannolik fordran bör hänvisning till relevanta bestämmelser i 46 kap. och 69 kap. 13–18 §§ SFL räknas upp i den föreslagna nya lagen.

Övriga bestämmelser

I avsnitt 6.1 gör regeringen bedömningen att nya regler inte bör införas i skatteförfarandelagen, bl.a. mot bakgrund av den nya lagens tillfälliga natur. Regeringen gör vidare bedömningen att frågorna om den skattskyldiges uppgiftsskyldighet, Skatteverkets utrednings- och kontroll-

möjlighet samt beslut, underrättelse och betalning av den tillfälliga skatten av tydlighetsskäl bör regleras i den nya lagen.

När det gäller betalning av skatten bör detta hanteras på motsvarande sätt som gäller för andra skatter och avgifter enligt skatteförfarandelagen. Skatter och avgifter som ska betalas eller tillgodoräknas ska av Skatteverket registreras på ett skattekonto. På skattekontot ska även belopp som ska dras ifrån eller läggas till slutlig skatt samt inbetalningar och utbetalningar registreras. Bestämmelser om skattekonto finns i 61 kap. SFL. Skatteverket utreder och beslutar om uttag av den tillfälliga skatten enligt den föreslagna nya lagen. Eftersom hanteringen av den tillfälliga skatten i så stor utsträckning som möjligt bör överensstämma med Skatteverkets hantering vid uttag av skatt bör även bestämmelserna i skatteförfarandelagen om skattekonton användas.

För att underlätta för den skattskyldige och för Skatteverket synes det lämpligt att låta skatteförfarandelagen gälla i tillämpliga delar för den tillfälliga skatten som tas ut enligt den nya lagen. Uttag av den tillfälliga skatten har även ett nära samband med uttag av skatt enligt t.ex. inkomstskattelagen, vilket regleras i skatteförfarandelagen. Rättssäkerhetsskäl talar också för att skatteförfarandelagen tillämpas direkt i dessa delar. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen om Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera i 40 kap., ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap., skattetillägg i 49 kap., befrielse från särskilda avgifter 51 kap., beslut om särskilda avgifter i 52 kap., företrädaransvar i 59 kap. 12–21 §§, betalning och återbetalning av skatter i 61–65 kap., omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal i 66 och 67 kap., besluts verkställbarhet i 68 kap. och indrivning och verkställighet i 70 och 71 kap. bör därför gälla i tillämpliga delar vid handläggning av ärende enligt den nya lagen.

När det gäller företrädaransvar kan följande förtydligas. Företrädare för juridiska personer kan under vissa förutsättningar bli betalningsskyldiga för den juridiska personens obetalda skatter och avgifter. Skatteverket ansöker om betalningsansvar hos en förvaltningsdomstol. För att företrädaransvar ska kunna dömas ut krävs det s.k. subjektiv täckning. Med subjektiv täckning menas i det här fallet att företrädaren låtit bli att agera eller har agerat uppsåtligen eller av grov oaktsamhet (59 kap. 12–14 §§ SFL). Det subjektiva rekvisitet är alltså uppsåt eller grov oaktsamhet. *Företagarna* framför att företrädaransvar, med tanke på att det handlar om ny lagstiftning med oklar tillämpningsbredd, endast bör bli aktuellt vid uppsåt. Regeringen anser att någon särreglering inte bör göras i detta avseende eftersom uttag och betalning av den tillfälliga skatten så långt som möjligt bör överensstämma med skatteförfarandet i övrigt. Det noteras att grov oaktsamhet borde föreligga först om företrädaren har slarvat i högre grad vid upprättandet av deklarationen eller annan handling eller har visat uppenbar likgiltighet för att sätta sig in i de beskattningsregler som ska tillämpas (prop. 1971:10 s. 256). Det ska även i detta sammanhang betonas att bedömningen av eventuell grov oaktsamhet ska göras i varje enskilt fall.

Förslagen medför införandet av 14 § i den nya lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

6.6 Personuppgiftsbehandling

Regeringens bedömning: Den behandling av personuppgifter som förslaget ger upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga regleringen är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske vid Skatteverket.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i sak i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: I denna proposition föreslås bestämmelser om en ny tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under år 2023, som motsvarar de regler om solidaritetsbidrag som anges i rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen. Enligt skälen i EU-förordningen är ett syfte med solidaritetsbidraget att de företag som redovisar extraordinära vinster med anledning av de oförutsedda omständigheterna ska bidra proportionerligt till att förbättra energikrisen på den inre marknaden. EU-förordningen är tillämplig på företag och fasta driftställen inom den fossila industrin där minst 75 procent av omsättning härrör från verksamhet inom råpetroleum-, gas-, kol- och raffinaderisektorerna.

I avsnitt 6.2.1 görs bedömningen att de företag som kan komma att omfattas av förslaget bör åläggas en uppgiftsskyldighet visavi Skatteverket, i egenskap av beslutande myndighet. Uppgifter om företagets verksamhet inom sektorn för fossila bränslen och dess grad av nettoomsättning från utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering respektive tillverkning av stenkolsprodukter kommer således att hämtas in och behandlas av Skatteverket i beskattningsdatabasen. Vidare föreslås att Skatteverket ska ha möjlighet att kontrollera att uppgiftsskyldigheten fullgörs. I syfte att fastställa det jämförelsetal som behövs för att fastställa beskattningsunderlaget enligt den föreslagna lagen föreslås att Skatteverket ska använda redan inhämtade uppgifter om den skattskyldiges beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Dessa uppgifter finns tillgängliga för Skatteverket i beskattningsdatabasen.

Regeringen gör vidare bedömningen att frågorna om den skattskyldiges uppgiftsskyldighet, Skatteverkets utrednings- och kontrollmöjlighet samt beslut, underrättelse och betalning av den tillfälliga skatten av tydlighetsskäl bör regleras i den nya lagen. Eftersom det är en skatt som avses bör bestämmelserna i skatteförfarandelagen om Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera, ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning, tvångsåtgärder, undantag från kontroll, skattetillägg, befrielse från särskilda avgifter, beslut om särskilda avgifter,

företrädaransvar, betalning och återbetalning av skatter, omprövning och överklagande och verkställighet gälla i tillämpliga delar.

I avsnitt 6.2.1 föreslås således att juridiska personer, på begäran från Skatteverket, ska lämna vissa uppgifter i fråga om verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. När företaget har lämnat de ytterligare uppgifterna behandlas de av Skatteverket i beskattningsdatabasen. I avsnitt 6.2.2 föreslås vidare att Skatteverket får förelägga någon annan än den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifter om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen. Även om uppgifterna hämtas in från juridiska personer eller i förkommande fall enskilda näringsverksamheter, kan det inte uteslutas att i vart fall identiteten på företaget direkt eller indirekt skulle kunna hänföras till en fysisk person och därmed att de uppgifter som med anledning av förslagen kommer att behandlas hos Skatteverket i vissa fall kan inkludera personuppgifter.

Den personuppgiftsbehandling som förslaget kan ge upphov till i beskattningsdatabasen omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning.

EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsstater. Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. För Skatteverkets personuppgiftsbehandling i beskattningsverksamheten finns lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Förutom vid behandling av personuppgifter om enskilda personer gäller vissa bestämmelser i lagen även vid behandling av uppgifter om juridiska personer (se 1 kap. 1 § andra stycket).

Den rättsliga grunden för behandlingen hos Skatteverket är i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning på det sätt som anges i artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Den aktuella grunden för behandlingen är vidare fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i förordningen. Den rättsliga grunden är fastställd i förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket, skatteförfarandelagen och i den nya lagen. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning.

Enligt 1 kap. 4 § 1 lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet får uppgifter behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter. Av 1 kap. 4 § 4 samma lag framgår att uppgifter också får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för revision och annan analys- eller kontrollverksamhet. Av 2 kap. 2 § framgår vidare att i beskattningsdatabasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9. I 2 kap. 3 § finns bestämmelser om vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. Dessa bestämmelser kompletteras av bl.a. 2 § 1

sista strecksatsen förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Den behandling av uppgifter i beskattningsdatabasen som förslagen i denna proposition ger upphov till hos Skatteverket är tillåten enligt de angivna bestämmelserna.

Det eventuella integritetsintrång som personuppgiftsbehandlingen medför bedöms vara proportionerligt.

Sammanfattningsvis bedöms att den personuppgiftsbehandling som förslaget ger upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga regleringen på personuppgiftsområdet bedöms vara tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske vid Skatteverket med anledning av förslaget. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

6.7 Sekretess

Regeringens bedömning: Den befintliga regleringen av skattesekretessen kommer att omfatta uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden som är hänförliga till Skatteverkets hantering av den tillfälliga skatten och innebär att Skatteverkets beslut om den tillfälliga skatten är undantagna från sekretess. Det behövs ingen ytterligare reglering på sekretessområdet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: I 27 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskild inom verksamhet som rör skatt, tull, m.m. Enligt 27 kap. 1 § första stycket OSL gäller sekretess i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt eller som avser fastighetstaxering för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden (skattesekretess). Föremålet för sekretessen är alltså uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretessen är absolut, dvs. någon prövning av om skada kan uppstå om uppgifterna lämnas ut görs inte. Sekretessen omfattar inte bara uppgifter om den som är föremål för bestämmande av skatt m.m. utan även uppgifter om tredje man vars förhållanden berörs (prop. 1979/80:2 del A s. 258).

Utöver vad som följer av 27 kap. 1 § första stycket OSL, framgår det av andra stycket i samma paragraf att sekretess även gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen (databassekretess).

Handläggningen av ärenden om uttag av den tillfälliga skatten bedöms utgöra en del av verksamhet som avser bestämmande eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt. Det innebär att utgångspunkten är att uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i dessa ärenden omfattas av sekretess enligt 27 kap. 1 § första stycket OSL. Sekretessen kommer vidare att gälla för uppgifter om enskilds personliga

eller ekonomiska förhållanden som har tillförts beskattningsdatabasen enligt 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL.

I 27 kap. 6 § OSL finns undantag från sekretess. Enligt bestämmelsens första stycke gäller sekretessen enligt 1 § som utgångspunkt inte beslut varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs. Bestämmelsen innebär att beslut varigenom den tillfälliga skatten bestäms eller där underlag för bestämmande av sådan skatt fastställs, är undantagna från sekretessen enligt 27 kap. 1 § OSL och därmed alltså är offentliga. Det saknas skäl att anta att beslutens offentlighet medför några olägenheter för skattskyldiga.

Den befintliga regleringen på sekretessområdet bedöms sammanfattningsvis vara tillräcklig. Någon ytterligare reglering på detta område bedöms således inte behövas.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagen om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023 träder i kraft den 1 januari 2023. Lagen tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.

Lagen upphör att gälla vid utgången av 2023. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för det beskattningsår som den ska tillämpas för.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Drivkraft Sverige* tillstyrker att det tydligt anges att den tillfälliga skatten bara gäller för 2023. *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, instämmer i att reglerna begränsas till beskattningsår 2023.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 18 i rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen, följer att solidaritetsbidraget bara ska tas ut under beskattningsåren 2022 och/eller 2023 och under hela dessa beskattningsår. Enligt artikel 22.2 upphör EU-förordningen, med vissa undantag, att gälla vid utgången av 2023. Av artikel 14.3 framgår att medlemsstaterna ska genomföra EU-förordningens regler om ett tillfälligt solidaritetsbidrag senast den 31 december 2022.

Bedömningen är att retroaktivitetsförbudet i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen innebär att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster inte bör tas ut på intäkter som genererats under tid innan den aktuella lagstiftningen träder i kraft. Därför föreslår regeringen att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska tas ut enbart för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022 och för hela detta beskattningsår. Därmed bör också den föreslagna lagen träda i kraft den 1 januari 2023.

EU-förordningen är tidsbegränsad och det bör också den nu föreslagna lagen vara. Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska bara tas ut för ett beskattningsår, det som påbörjas närmast efter den 31 december 2022. För att säkerställa att skattereglerna gäller för hela det aktuella beskattningsåret föreslår regeringen att lagen, trots att den upphävs vid utgången av 2023, ska gälla även efter den tidpunkten för det beskattningsår som den ska tillämpas för. Därmed omfattas både företag som har ett räkenskapsår som motsvarar kalenderåret och de som har ett brutet eller förlängt räkenskapsår eller som har lagt om sitt räkenskapsår. Lagen gäller också fortsatt för beslut som fattas vid en tidpunkt efter lagens upphörande som hänför sig till det beskattningsår som lagen ska tillämpas för.

8 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslaget effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet saknar möjlighet att behandla ärendet och avstår från att yttra sig. *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, anser att det finns brister i konsekvensanalyserna. I förslaget till förordning saknas konsekvensanalys helt och i promemorian görs endast en relativt övergripande redovisning vilket gör det svårt att bedöma hur effektiv och ändamålsenlig åtgärden är i förhållande till de problem den skapar.

Regeringen anser att den konsekvensanalys som redovisas i promemorian har en omfattning som är rimlig utifrån de konsekvenser som förslaget bedöms medföra.

8.1 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget är att tillsammans med övriga medlemsstater vidta de åtgärder som beslutats gemensamt för att hantera de höga energipriserna.

Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen, tillåter införandet av åtgärder på nationell nivå som motsvarar solidaritetsbidraget. Givet den korta tiden från förslag till införande bedöms det inte vara realistiskt att utforma regelverket på ett annat sätt än ett som är mycket likt det som beskrivs i EU-förordningen (se avsnitt 5.1). Det är inte relevant att spekulera kring vilka effekterna blir om regleringen inte kommer till stånd eftersom bedömningen är att det behöver införas regler i svensk rätt som motsvarar bestämmelserna om solidaritetsbidrag i EU-förordningen.

8.2 Offentligfinansiell effekt

Raffinaderibranschen i Sverige domineras av ett fåtal aktörer. För att vara aktuella för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster krävs att minst 75 procent av företagets nettoomsättning kommer från utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering respektive tillverkning av stenkolsprodukter och att företagen under 2023 har en beskattningsbar inkomst som överstiger 120 procent av den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten under en jämförelseperiod. Jämförelseperioden är en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten för perioden är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor. Med beskattningsbar inkomst avses det skattemässiga resultatet av näringsverksamheten före bolagsskatt. Den överskjutande beskattningsbara inkomsten föreslås beskattas med en skattesats på ytterligare 33 procent, dvs. totalt 53,6 procent beaktat den ordinarie bolagsskatten.

En av de större drivmedelskoncernerna har raffinaderi- och distributionsverksamheten i olika bolag och redovisar överskottet huvudsakligen i distributionsverksamheten. Ett annat bolag har under jämförelseperioden mellan 67 och 75 procent av sin externa omsättning från raffinaderiverksamheten.

Kvartalsrapporter från internationella energibolag indikerar att vinsterna i företag med raffinaderiverksamhet kan komma att bli mycket höga under 2022. Hur vinsterna kommer utveckla sig under 2023 är emellertid inte möjligt att veta i nuläget. Även om det skulle uppstå stora bokförda vinster i berörda svenska företag under 2023 finns en betydande osäkerhet om det kommer att uppstå ett underlag för beskattning enligt förslaget, då den beskattningsbara inkomsten inte fullt ut överensstämmer med den bokförda. Som framgår av avsnitt 5.4. tas den tillfälliga skatten ut på samma underlag som ligger till grund för uttag av den ordinarie bolagsskatten (dvs. efter bl.a. avsättning till periodiseringsfond och koncernbidrag). Det innebär att det är resultatet före bolagsskatt som avses. Förslaget bedöms därför främst leda till något ökade administrativa kostnader för företagen, vilket beskrivs nedan.

Den samlade osäkerheten som uppstår i fråga om vinstutvecklingen för 2023, bl.a. huruvida företagen uppfyller omsättningskravet, medför att förslaget inte bedöms ge någon offentligfinansiell effekt för 2023. Effekten bedöms vara densamma om förordningen i stället hade tillämpats direkt.

8.3 Effekter för företagen

Drivkraft Sverige anser att det saknas en gedigen konsekvensbeskrivning som utförligt beskriver konsekvenserna för sektorn ur olika perspektiv. Regeringens bedömning är att effekterna uppskattas och redovisas på ett rimligt sätt och i en omfattning som får anses vara proportionerlig i förhållande till de konsekvenser förslaget bedöms medföra.

Förslaget riktar sig mot företag med verksamhet inom utvinning av kol (SNI 05.000), petroleumprodukter (SNI 06.100), utvinning av naturgas (SNI 06.200), produktion av stenkolsprodukter (SNI 19.100) och petroleumraffinering (SNI 19.200) som gör stora vinster under 2023. I Sverige fanns det under 2021 två företag med verksamhet inom utvinning av petroleumprodukter, båda dessa företag har noll anställda. Samma år var inga företag verksamma inom utvinning av naturgas, kolutvinning eller produktion av stenkolsprodukter. Under 2021 var 32 företag verksamma inom petroleumraffinering varav 15 företag hade noll anställda, medan 3 företag hade fler än 200 anställda. Omsättningsstatistik finns ännu inte för 2021 men under 2020 omsatte raffinaderibranschen 71 miljarder kronor. Det är stora skillnader mellan berörda företag när det gäller storleken på omsättningen. Cirka hälften av de företag som bedöms beröras av förslaget har en omsättning understigande 10 miljoner kronor. Ett fåtal företag redovisar miljardomsättning.

Administrativa kostnader

Förslaget kommer att medföra kostnader för företag som till någon del bedriver verksamhet inom de verksamhetsområden som omfattas. Kostnaderna består av de resurser som företagen behöver använda för att informera sig om reglerna och för att göra nödvändiga bedömningar av i vilken grad de nya bestämmelserna berör företaget. Bedömningen är att företagen kommer att ha dessa kostnader trots att uppgifterna behöver lämnas till Skatteverket först på begäran. För vissa företag bör bedömningen vara ganska enkel och snabb medan andra företag kan komma att behöva lägga ned resurser motsvarande fler dagars kvalificerat arbete. Detta mot bakgrund av att det handlar om ett helt nytt regelverk, som bl.a. kommer att medföra analyser av deklaraionsunderlag avseende fem år. Det är mycket osäkert hur stora skillnaderna kommer att vara mellan olika företag, men ett rimligt antagande är att förutsättningarna för företag som ingår i större koncerner är sådana att det fordras att tid motsvarande flera dagars arbete får användas för att bedöma hur de nya bestämmelserna påverkar, medan den tid som behöver användas i mindre företag som inte ingår i en koncern bör kunna räknas i timmar. I brist på närmare information om den exakta tidsåtgången görs ett grovt antagande att tiden för de mindre företagen uppgår till mellan två och åtta timmar medan tiden större företag som ingår i en koncern uppgår till mellan en och fem dagar.

Om värdet av den tid som behöver användas för att följa reglerna antas motsvara lönen för en kvalificerad ekonom kan den genomsnittliga kostnaden beräknas enligt följande. Enligt SCB:s lönestatistik för yrkesgrupper (SSYK) uppgick den genomsnittliga månadslönen för revisorer och personer med liknande arbetsuppgifter till 46 700 kronor år 2021. Enligt Tillväxtverket ska den genomsnittliga månadslönen multipliceras med schablonvärdet 1,84 som inkluderar semesterersättning, arbetsgivaravgifter och olika indirekta kostnader (Tillväxtverket, Ekonomiska effekter av nya regler – Så beräknar du företagets kostnader). Om antalet arbetstimmar under en månad uppgår till 160 kan kostnaden för de mindre företagen beräknas uppgå till mellan ca 1 100 kronor ($46\,700 / 160 \cdot 2 \cdot 1,84 = 1\,100$) och 4 300 kronor ($46\,700 / 160 \cdot 8 \cdot 1,84 = 4\,300$). För de

större företagen beräknas kostnaden uppgå till mellan 4 300 kronor ($46\,700 / 160 \cdot 8 \cdot 1,84 = 4\,300$) och 21 500 kronor ($46\,700 / 160 \cdot 40 \cdot 1,84 = 21\,500$).

Det är osäkert hur många företag som kommer att omfattas av reglerna. Enligt en grov uppskattning kommer cirka 30 företag att beröras. Av dessa bedöms att cirka hälften kan hänföras till kategorin mindre företag och resterande hälft till kategorin företag som ingår i en större koncern. Om den genomsnittliga tiden som behöver användas för att följa reglerna antas uppgå till fem timmar för de mindre företagen och till 24 timmar för de större kan den samlade administrativa kostnaden beräknas uppgå till 234 000 kronor ($(15 \cdot 46\,700 / 160 \cdot 5 \cdot 1,84) + (15 \cdot 46\,700 / 160 \cdot 24 \cdot 1,84 = 234\,000)$).

Likviditetsbrist

Drivkraft Sverige påpekar att det skattemässiga resultatet inte direkt kan översättas till att motsvarande summa finns i företaget i form av likvida medel. För företag som initierat stora långsiktiga investeringar, med ett visst likviditetsflöde som grund, skulle förslaget enligt *Drivkraft Sverige* kunna resultera i såväl en ansträngd likviditet som en ren likviditetsbrist.

Syftet med förslaget är att beskatta extraordinära vinster. En utgångspunkt är att extraordinära vinster är sådana vinster som inte kunnat förutses innan den extraordinära händelsen inträffade. Av detta följer rent principiellt att den vinst som är tänkt att ligga till grund för beskattningen inte bör kunna ha inkluderats i en mer långsiktig investeringsplan. Även om den extraordinära vinsten inte helt motsvaras av ett ökat likviditetsflöde bör därmed risken för ansträngd likviditet som en följd av förslaget vara liten. Detta gäller särskilt som bedömningen är att förslaget främst kommer att beröra företagen genom administrativa kostnader, som i sig är små i sammanhanget.

Konkurrensförhållanden

Det finns en osäkerhet såväl när det gäller vilka företag som berörs av bestämmelserna som hur de berörs. Bedömningen är dock att de företag som berörs främst påverkas genom administrativa kostnader. Ur ett konkurrensperspektiv går det att konstatera att de företag som berörs konkurrerar på samma marknader och att de företag som finns på samma marknad påverkas på ett likartat sätt inbördes. Det finns heller inga företag på dessa marknader som inte berörs av förslaget. Sammantaget innebär detta att förslaget inte bedöms ha några betydande konsekvenser för konkurrensförhållandena inom berörda branscher.

Mindre företag

Ett fåtal företag som bedriver verksamhet inom petroleumraffinering är att betrakta som mindre företag sett till omsättning. Förutsättningarna för dessa företag att uppfylla de krav som är nödvändiga för att följa de nya bestämmelserna kan skilja sig åt inbördes. För vissa av företagen bör det inte krävas särskilt omfattande resurser för att följa bestämmelserna. Det kan dock inte uteslutas att det finns mindre företag som har en verksamhet som innebär att bedömningen blir mer komplicerad.

Förslaget bedöms inte ha någon effekt på övriga ekonomin, enskilda, offentlig sektor, sysselsättningen eller miljön. Förslaget bedöms heller inte medföra några fördelningseffekter eller effekter på den ekonomiska jämställdheten.

Drivkraft Sverige noterar att förslaget inte bedöms ha några effekter på enskilda, sysselsättningen eller miljön. De framhåller dock att branschen är kapitalintensiv med stora förestående investeringar som ofta löper över flera år. En plötslig, om än tillfällig, extraskatt kan medföra behov av ytterligare finansiering genom externa finansiärer eller genom prisökningar som påverkar kunderna.

Drivkraft Sverige anser också att förslaget riskerar att förhindra klimatinvesteringar och instämmer därför inte i bedömningen att förslaget inte har någon effekt på miljön. Branschen är enligt Drivkraft Sverige mitt uppe i en omfattande omställning från fossilt till förnybart. Omställningen är mycket kapitalintensiv och kräver stora investeringar i miljardklassen. Avgifter i de nivåer som föreslås skulle ha mycket negativ effekt på omställningen och innebära att finansiering av vissa för klimatet avgörande projekt kan försenas eller inte bli av på grund av bristande finansiering. Hela sektorns omställning bygger på att det finns tillgång till externt kapital – kapital som kan bli än mer utmanande att ta del av när regelverken plötsligt och oväntat ändras.

Förslaget om en tillfällig skatt är en del i ett större EU-gemensamt åtgärds paket med syftet att hantera de kraftigt ökade energipriserna och är begränsat till en extraordinär händelse. Eftersom det handlar om att bemöta en extraordinär händelse är bedömningen att förslaget inte har någon betydande påverkan på långsiktiga investeringsbeslut, som i de flesta fall bör bygga på kalkyler med tidshorisonter som ligger långt bortom de tillfälliga händelser som förslaget avser att hantera. Därmed bör heller inte investeringar som har betydelse för miljön och klimatet påverkas på något märkbart sätt av förslaget.

8.5 Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget medför att Skatteverket kommer att behöva uppdatera informationsmaterial och utforma rutiner för verksamheten. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte vara nödvändiga.

Endast ett mycket begränsat antal företag bedöms vara direkt berörda av den nya lagen. Regeringens bedömning är därför att tillkommande kostnader för Skatteverket kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

8.6 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bygger på en åtgärd enligt en EU-förordning. Bedömningen är att förslaget är förenligt med EU-rätten.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Inledande bestämmelser

1 § *Denna lag innehåller bestämmelser om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.*

I paragrafen finns en upplysning om lagens innehåll.

Lagen innehåller bestämmelser om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag. Lagen tillämpas endast under beskattningsår 2023 vilket utvecklas närmare i avsnitt 7, Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

2 § *Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och ska behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer.*

Skatten ska anses utgöra statlig inkomstskatt vid avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

I paragrafen finns inledande bestämmelser till lagen.

Av *första stycket* framgår att den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer. Det innebär t.ex. att skatten inte får dras av enligt 9 kap.

4 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Av *andra stycket* framgår att skatt som tas ut enligt lagen ska anses utgöra statlig inkomstskatt vid avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt, förkortad avräkningslagen. Det innebär att skatten påverkar utrymmet för avräkning av utländsk skatt på samma sätt som gäller i fråga om den ordinarie bolagsskatten. Vilka utländska skatter som får avräknas mot svensk skatt följer av avräkningslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ord och uttryck i lagen

3 § *Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.*

I paragrafen anges att ord och uttryck som används i lagen har samma betydelse som i inkomstskattelagen. Detta gäller dock inte ord och uttryck som har en egen definition i denna lag, såsom ”beskattningsbar inkomst” i 6 §.

4 § *Med verksamhet inom sektorn för fossila bränslen avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av följande verksamhetsområden:*

- utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol,
- petroleumraffinering,
- tillverkning av stenkolsprodukter.

I paragrafen finns en definition av uttrycket ”verksamhet inom sektorn för fossila bränslen”. Med sådan verksamhet avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av verksamhetsområdena utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol, petroleumraffinering eller tillverkning av stenkolsprodukter. Definitionen utgår ifrån artiklarna 2.17 och 14.1 i Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen. Gruvdrift, som nämns i artikel 2.17 i EU-förordningen, bör omfattas av den vidare aktiviteten utvinning.

Som stöd för bedömningen av vilken verksamhet som ett företag bedriver kan befintliga SNI-koder användas. I EU-förordningen hänvisas till Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90 och vissa EG-förordningar om särskilda statistikområden.

Uttrycket nettoomsättning har samma innebörd som motsvarande term har i 1 kap. 3 § första stycket 3 i årsredovisningslagen (1995:1554). Där anges att nettoomsättningen utgörs av intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen.

Paragrafen motsvarar delar av artiklarna 2.17 och 14.1 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Skattskyldighet

5 § *Skattskyldig är en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skattskyldig är också en utländsk juridisk person som bedriver sådan verksamhet från ett fast driftställe i Sverige.*

I paragrafen finns bestämmelser om vilka företag som är skattskyldiga för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster.

Skattskyldiga är svenska juridiska personer som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Av 6 kap. 3 § IL framgår att en juridisk person kan anses vara en svensk juridisk person på grund av sin registrering. Om registrering inte skett kan i stället platsen för styrelsens säte eller någon annan sådan omständighet medföra att den juridiska personen anses vara en svensk juridisk person. Vad som menas med verksamhet inom sektorn för fossila bränslen framgår av 4 §.

Skattskyldiga är också utländska juridiska personer som bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige. Det gäller dock bara om den

verksamhet som bedrivs från det fasta driftstället är verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Av 6 kap. 7 och 11 §§ IL följer att en utländsk juridisk person är skattskyldig i Sverige bl.a. för inkomst från ett fast driftställe här. För att skattskyldighet ska föreligga också enligt denna nya lag måste inkomsten från det fasta driftstället härröra från verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Ett utländskt företag som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen i den stat där det hör hemma och som har ett fast driftsställe i Sverige där annan verksamhet bedrivs, är därmed inte skattskyldigt enligt denna lag.

Paragrafen motsvarar delar av artiklarna 2.15, 2.16 och 14.1 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Beskattningsunderlag

6 § *Den tillfälliga skatten tas ut på ett beskattningsunderlag som utgörs av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal beräknat enligt 7 §. Med beskattningsbar inkomst avses underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

I paragrafen finns bestämmelser om beskattningsunderlaget för den tillfälliga skatten.

Beskattningsunderlaget är den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal. Den beskattningsbara inkomsten är den skattskyldiges skattemässiga resultat, dvs. det underlag som ligger till grund för uttag av bolagsskatt. Det som avses är således underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § IL.

Hur jämförelsetalet beräknas anges i 7 §.

Paragrafen motsvarar delar av artikel 15 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

7 § *Jämförelsetalet uppgår till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Perioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Om den skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, ska jämförelsetalet beräknas baserat på de beskattningsår som omfattas av nämnda period.*

Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor.

Paragrafen anger hur jämförelsetalet ska beräknas.

Av första stycket framgår att jämförelsetalet ska bestämmas till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under fyra beskattningsår. Med beskattningsbar inkomst avses detsamma som i 6 §, dvs. den skattskyldiges skattemässiga resultat som ligger till grund för uttag av bolagsskatt. De fyra beskattningsår som ska användas vid beräkningen är det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017 och de tre beskattningsår som följer direkt på det året. För skattskyldiga som har kalenderår som räkenskapsår, och därmed också beskattningsår (se 1 kap. 15 § IL), innebär det att jämförelsetalet ska

beräknas på den beskattningsbara inkomsten för åren 2018–2021. För skattskyldiga som har s.k. brutet räkenskapsår med bokslut den 30 juni, ska jämförelsetalet beräknas baserat på den beskattningsbara inkomsten under perioden 1 juli 2018–30 juni 2022. Beräkningsperioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022.

Om den skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den aktuella perioden, t.ex. på grund av att verksamheten är nystartad, ska beräkningen grundas på de år som verksamhet har bedrivits. Det innebär t.ex. att om verksamheten startas upp den 1 januari 2020 ska jämförelsetalet beräknas med stöd av två beskattningsår, 2020 och 2021.

Av *andra stycket* framgår att jämförelsetalet ska anses uppgå till noll kronor om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ. Det gäller således bara om den slutliga genomsnittliga inkomsten är negativ. Om den beskattningsbara inkomsten för ett eller flera av de år som ska summeras är negativ så leder inte det till att underskottet för varje år ska avrundas till noll.

Paragrafen motsvarar delar av artikel 15 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Skattens storlek

8 § *Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster är 33 procent av beskattningsunderlaget.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om skattesatsen för den tillfälliga skatten på extraordinära vinster. Skatten uppgår till 33 procent och tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten på 20,6 procent.

Paragrafen motsvarar artikel 16.1 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Förfarandet

9 § *Den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag är på begäran av Skatteverket skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att verket ska kunna bedöma skattskyldigheten.*

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna.

Ett föreläggande enligt andra stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

I paragrafen finns bestämmelser om Skatteverkets kontroll av skattskyldigheten för den tillfälliga skatten.

Av *första stycket* framgår skyldighet för den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna de uppgifter som behövs för att Skatteverket ska kunna bedöma skattskyldigheten. Uppgiftsskyldigheten omfattar alltså inte de uppgifter som behövs för att bedöma beskattningsunderlaget eftersom förfarandet i denna del regleras i skatteförfarandelagen och tillämpas inom ramen för ärende om beslut om slutlig skatt.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller inte samtliga juridiska personer som är skattskyldiga i Sverige enligt inkomstskattelagen. Uppgifts-

skyldighet aktualiseras först efter att Skatteverket framställt en begäran om att lämna uppgifter. Sådan framställan kan endast lämnas till de företag som kan antas vara skattskyldiga. ”Kan antas” innebär ett lågt ställt beviskrav som medför att Skatteverket har goda möjligheter att inhämta de uppgifter verket behöver för att kunna bedöma skattskyldigheten. Förfarandet innebär att Skatteverket har att identifiera de bolag och fasta driftställen som kan antas vara skattskyldiga enligt lagen och därefter framställa sin begäran om kompletterande uppgifter.

Av *andra stycket* framgår att Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna. En sådan begäran om uppgifter som avses i bestämmelsens första stycke får därmed lämnas genom ett föreläggande.

Av *tredje stycket* framgår att Skatteverket har möjlighet att besluta att ett föreläggande ska förenas med vite. Bestämmelserna i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen tillämpas i detta avseende.

Den hänvisning som finns i 14 § till 68 kap. skatteförfarandelagen innebär att föreläggande enligt andra stycket och föreläggande som har förenats med vite enligt tredje stycket gäller omedelbart. Att förelägganden och vitesförelägganden gäller omedelbart gör att möjligheterna att förhålla processen genom att överklaga är begränsade. Eftersom besluten gäller omedelbart, stoppas bara processen om förvaltningsrätten beslutar att beslutet tills vidare inte ska gälla, s.k. inhibition.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.1.

10 § *Skatteverket får förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag.*

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

I paragrafen finns bestämmelser om s.k. tredjemansföreläggande.

I *första stycket* regleras en möjlighet för Skatteverket att förelägga någon annan än den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen. Föreläggandet får riktas mot den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo. Den som föreläggs ska lämna uppgift om en ingången rättshandling. Det ska gälla sådana uppgifter som man faktiskt har tillgång till och som rör rättshandlingen. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för att kontrollera skattskyldighet enligt lagen.

Av *andra stycket* framgår att Skatteverket har möjlighet att besluta att ett föreläggande ska förenas med vite. Bestämmelserna i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen är då tillämpliga.

Den hänvisning som finns i 14 § till 68 kap. skatteförfarandelagen innebär att föreläggande enligt första stycket och föreläggande som har

förenats med vite enligt andra stycket gäller omedelbart. Att förelägganden och vitesförelägganden gäller omedelbart gör att möjligheterna att förhala processen genom att överklaga är begränsade. Eftersom besluten gäller omedelbart, stoppas bara processen om förvaltningsrätten beslutar att beslutet tills vidare inte ska gälla, s.k. inhibition.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

11 § *Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–14 §§ och 44 kap. 1, 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).*

I paragrafen finns bestämmelser om revision och en hänvisning till tillämpliga bestämmelser i skatteförfarandelagen.

Paragrafen innebär en möjlighet för Skatteverket till fördjupad utredning i de fall den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen inte medverkar eller motsätter sig utredning. Syftet med revisionen är att kontrollera om skattskyldighet enligt lagen föreligger. Beslut om revision med stöd av paragrafen kan således inte omfatta kontroll av uppgifter som behövs för att bedöma beskattningsunderlaget. Möjlighet till kontroll avseende dessa uppgifter regleras i skatteförfarandelagen och omfattas av förfarandet inom ramen för ärende om beslut om slutlig skatt. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras, s.k. tredjemansrevision. Skatteverket bör i möjligaste mån använda de mindre ingripande åtgärder som står till buds. Det gäller främst möjligheten till frågor och föreläggande, vilket närmast kan liknas vid skrivbordskontroll i skatteförfarandet. Vidare framgår att Skatteverket har möjlighet att besluta att ett föreläggande enligt 41 kap. 12 § skatteförfarandelagen ska förenas med vite. Genom hänvisning till tillämpliga bestämmelser i skatteförfarandelagen tillgodoses även nödvändiga rättssäkerhetskrav.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3.

12 § *Skatteverket ska besluta om skatt enligt denna lag på grundval av de uppgifter som*

– har lämnats enligt 9 §,

– har lämnats i en inkomstdeklaration enligt 31 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för det beskattningsår som lagen tillämpas, och

– i övrigt har kommit fram vid utredning.

Skatteverket ska räkna fram jämförelsetalet enligt 7 § på grundval av de uppgifter som framgår av beslut om slutlig skatt för respektive beskattningsår. Med slutlig skatt avses även skatt som har bestämts genom ett omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol.

Underrättelse om beslut om skatt enligt denna lag ska skickas till den skattskyldige senast den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

I paragrafen finns bestämmelser om beslut om skatt.

I första stycket regleras att Skatteverket fattar beslut om skatt enligt lagen och vilka uppgifter som ska ligga till grund för ett sådant beslut.

Av andra stycket framgår att Skatteverket ska räkna fram ett jämförelsetal och vilka uppgifter som ska ligga till grund för beräkningen.

Genom hänvisningen till 7 § tydliggörs att jämförelsetalet beräknas på uppgifter från fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Uppgifter till grund för beräkning av jämförelsetalet framgår av beslut om slutlig skatt, omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol för respektive beskattningsår och finns i beskattningsdatabasen.

I *tredje stycket* framgår vid vilken tidpunkt Skatteverket ska lämna underrättelse om beslut om skatt enligt lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

13 § *Skatt beräknad enligt denna lag ska betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades.*

De förfallodagar som avses i första stycket framgår av 62 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

I paragrafen finns bestämmelser om förfallodag när skatt enligt lagen senast ska betalas.

I *första stycket* regleras att skatt enligt lagen ska betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades. Bestämmelsen överensstämmer med 62 kap. 8 § skatteförfarandelagen vid beslut om slutlig skatt.

I *andra stycket* hänvisas till skatteförfarandelagen i fråga om vilka förfallodagar som avses.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

14 § *I fråga om handläggning i övrigt enligt denna lag gäller i tillämpliga delar det som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om*

- *proportionalitetsprincipen i 2 kap. 5 §,*
- *Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera i 40 kap.,*
- *ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap.,*
- *beviskring i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§,*
- *betalningssäkring i 46 kap. och 69 kap. 13–18 §§,*
- *uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap.,*
- *skattetillägg i 49 kap.,*
- *befrielse från särskilda avgifter i 51 kap.,*
- *beslut om särskilda avgifter i 52 kap.,*
- *företrädaransvar i 59 kap. 12–21 §§,*
- *betalning och återbetalning av skatter i 61–65 kap.,*
- *omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal i 66 och 67 kap.,*
- *besluts verkställbarhet i 68 kap.,*
- *indrivning i 70 kap., och*
- *verkställighet i 71 kap.*

I paragrafen finns hänvisning till tillämpliga delar av skatteförfarandelagen som ska gälla vid handläggning av ärende enligt lagen.

Vissa bestämmelser i skatteförfarandelagen är av sådan karaktär att de gäller vid uttag av alla skatter om de inte uttryckligen undantas i lagen. Andra bestämmelser gäller endast under vissa förutsättningar som särskilt anges i skatteförfarandelagen. De i paragrafen uppräknade bestämmelserna hänvisas således i vissa delar eftersom ärenden enligt den nya lagen

annars faller utanför bestämmelsernas tillämpningsområden medan andra delar är av upplysningskaraktär. Prop. 2022/23:20

Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
2. Lagen tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.
3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2023.
4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för det beskattningsår som anges i 2.

I första punkten anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2023.

I andra punkten anges att lagen ska tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022. Lagen tillämpas bara för det beskattningsåret. Av 1 kap. 15 § IL följer att räkenskapsår utgör beskattningsår för juridiska personer. Det innebär att lagen ska tillämpas för det räkenskapsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022. För en juridisk person med kalenderår som räkenskapsår tillämpas lagen för beskattningsåret 1 januari 2023–31 december 2023. För en juridisk person med s.k. brutet räkenskapsår som påbörjas den 1 juli, tillämpas lagen för beskattningsåret 1 juli 2023–30 juni 2024.

I tredje punkten anges att lagen upphör att gälla vid utgången av 2023.

I fjärde punkten anges att lagen dock fortfarande gäller för det beskattningsår som anges i 2, dvs. det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022. Det innebär att lagen fortsatt gäller för beslut som hänför sig till det aktuella beskattningsåret, även om beslutet fattas vid en tidpunkt efter att lagen har upphört att gälla.

Punkterna motsvarar delar av artiklarna 15, 18 och 22 i EU-förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

II

(Icke-lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2022/1854

av den 6 oktober 2022

om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 122.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) Mycket höga priser på elmarknaderna har noterats sedan september 2021. Såsom Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 ⁽¹⁾, angav i sin slutliga bedömning av utformningen av unionens grossistmarknad för el i april 2022 är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion. Naturgaseldade kraftverk behövs ofta för att tillgodose efterfrågan på el när efterfrågan är som störst under dygnet eller när de volymer el som produceras med hjälp av annan teknik, exempelvis kärnkraft, vattenkraft eller variabla förnybara energikällor, inte räcker till för att täcka efterfrågan. Upptäckningen sedan februari 2022 av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som är en avtalslutande part i fördraget om energigemenskapen ⁽²⁾, har lett till en markant minskning av gasleveranserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råpetroleum, som används i kraftverksanläggningar. Detta har lett till betydande ytterligare ökning av och volatilitet i elpriset.
- (2) Den senaste tidens betydligt minskade leveransvolymer av gas och ökade avbrott i gasleveranserna från Ryssland pekar på en betydande risk för att de ryska gasleveranserna kan komma att upphöra fullständigt inom en snar framtid. För att öka unionens försörjningstrygghet för energi har rådet antagit förordning (EU) 2022/1369 ⁽³⁾, som föreskriver en frivillig minskning av efterfrågan på naturgas med minst 15 % från och med den 1 augusti 2022 till och med den 31 mars 2023 och ger rådet möjlighet att tillkänna unionsberedskap med avseende på försörjningstryggheten för gas, vilket utlöser en unionsomfattande obligatorisk minskning av efterfrågan på gas.
- (3) Parallellt med detta har de exceptionellt höga temperaturer som noterades sommaren 2022 pressat upp efterfrågan på el för kylning och ökat trycket på elproduktionen, samtidigt som elproduktion som bygger på viss teknik har legat betydligt under historiska nivåer på grund av tekniska och väderberoende omständigheter. Detta beror främst på en exceptionell torka som lett till i) ett bortfall av elproduktion från kärnkraftverk i olika medlemsstater till följd av bristen på tillgängligt kylvatten, ii) knapp vattenkraftproduktion, och iii) låga vattennivåer i större floder vilket har haft en negativ inverkan på transporten av råvaror som används som insatsbränsle för elproduktion. Denna extraordinära situation innebär att mängden el som produceras från naturgaseldade kraftverk har varit fortsatt hög

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).

(2) EUT L 198, 20.7.2006, s. 18.

(3) Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

och bidragit till exceptionellt och onormalt höga elpriser i grossistledet. Trots den minskade tillgången till produktionskapacitet i vissa medlemsstater har handelsutbyten med el mellan medlemsstaterna bidragit till att undvika incidenter rörande försörjningstryggheten och till att minska prisvolatiliteten på unionens marknader, vilket har stärkt de enskilda medlemsstaternas motståndskraft mot prischocker.

- (4) Prisuppgången på grossistmarknaderna för el har lett till kraftiga öknings av slutkundspriserna på el, som förväntas fortsätta inför nästa uppvärmningssäsong och gradvis spridas vidare till de flesta konsumentavtal. Den kraftiga ökningen av gaspriserna och den därav följande efterfrågan på alternativa bränslen har också lett till en ökning av priserna på andra råvaror såsom råpetroleum och kol.
- (5) Alla medlemsstater har påverkats negativt av den nuvarande energikrisen, om än i olika utsträckning. Den skarpa ökningen av energipriserna bidrar avsevärt till den allmänna inflationen i euroområdet och bromsar den ekonomiska tillväxten i unionen.
- (6) Det behövs därför snabba och samordnade åtgärder på unionsnivå. Inrättandet av en krisintervention skulle göra det möjligt att tillfälligt minska risken för att elpriserna och elkostnaderna för slutkunder når nivåer som är ännu mindre hållbara och att medlemsstaterna antar icke samordnade nationella åtgärder som skulle kunna äventyra försörjningstryggheten på unionsnivå och medföra en ytterligare börda för industrin och konsumenterna i unionen. Det krävs en samordnad insats, i en anda av solidaritet, från medlemsstaternas sida under vintersäsongen 2022–2023 för att mildra effekterna av de höga energipriserna och säkerställa att den nuvarande krisen inte leder till bestående skada för konsumenterna och ekonomin, samtidigt som hållbarheten i de offentliga finanserna bevaras.
- (7) De nuvarande avbrotten i gasleveranserna, den minskade tillgången till vissa kraftverk och de konsekvenser detta får för gas- och elpriserna utgör ett allvarligt försörjningsproblem i fråga om gas- och elenergiprodukter i den mening som avses i artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Det finns en allvarlig risk för att situationen förvärras ytterligare under vintersäsongen 2022–2023 i fall av ytterligare avbrott i gasleveranserna och en kall vintersäsong som driver upp efterfrågan på gas och el. En sådan ytterligare försämring skulle kunna leda till att priserna på gas och andra energiråvaror pressas upp, vilket skulle få konsekvenser för elpriserna.
- (8) Störningarna på energimarknaden, som orsakats av en av de viktigaste marknadsaktörerna som på konstlad väg har minskat gasförsörjningen i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, och det hybridkrig som därigenom förs, har skapat en krisituation som kräver att det antas en rad brådskande, tillfälliga och exceptionella åtgärder av ekonomisk karaktär för att hantera de ohållbara effekterna på konsumenter och företag. Om krisen inte åtgärdas snabbt kan den få allvarliga negativa effekter på inflationen, marknadsaktörernas likviditet och ekonomin som helhet.
- (9) Det krävs enade och väl samordnade unionsomfattande åtgärder för att hantera den kraftiga ökningen av elpriserna och deras inverkan på hushållen och industrin. Icke samordnade nationella åtgärder skulle kunna påverka den inre energimarknadens funktion, äventyra försörjningstryggheten och leda till ytterligare prisökningar i de medlemsstater som drabbats hårdast av krisen. Att skydda den inre elmarknadens integritet är därför avgörande för att bevara och stärka den nödvändiga solidariteten mellan medlemsstaterna.
- (10) Även om vissa medlemsstater kan vara mer utsatta för effekterna av ett avbrott i de ryska gasleveranserna och de därav följande prisökningarna kan alla medlemsstater bidra till att begränsa den ekonomiska skada som orsakas av sådana avbrott genom att införa lämpliga åtgärder för att minska efterfrågan. Minskad efterfrågan på el på nationell nivå kan ha en positiv effekt på elpriserna i hela unionen eftersom elmarknaderna är sammankopplade och besparingar i en medlemsstat därmed gynnar även andra medlemsstater.

- (11) Icke samordnade tak för marknadsintäkter från el från producenter med lägre marginalkostnader vilka använder exempelvis förnybar energi, kärnkraft och brunkol (*inframarginella producenter*) kan leda till betydande snedvridningar mellan producenter i unionen, eftersom producenterna konkurrerar i hela unionen på en sammankopplad elmarknad. Genom ett åtagande om ett gemensamt unionsomfattande tak för marknadsintäkter från *inframarginella* producenter bör sådana snedvridningar kunna undvikas. Dessutom kan inte alla medlemsstater stödja konsumenterna i samma utsträckning på grund av begränsade ekonomiska resurser, medan vissa elproducenter samtidigt kan fortsätta att ha betydande överintäkter. Solidariteten mellan medlemsstaterna genom det unionsomfattande taket för marknadsintäkter bör generera intäkter för medlemsstaterna för att finansiera åtgärder till stöd för elslutkunder såsom hushåll, små och medelstora företag och energiintensiva industrier, samtidigt som prissignalerna på marknaderna i unionen bevaras och den gränsöverskridande handeln upprätthålls.
- (12) Med tanke på den extrema ökningen av slutkundpriserna på gas och el är statliga och offentliga ingripanden för att skydda konsumenter särskilt viktiga. Hur bristen på gasförsörjning påverkar elpriserna och möjligheten att på statlig väg finansiera stödåtgärder skiljer sig dock åt mellan medlemsstaterna. Om endast vissa medlemsstater med tillräckliga resurser kan skydda kunder och leverantörer skulle detta leda till allvarliga snedvridningar av den inre marknaden. En enhetlig skyldighet att överföra överintäkterna till konsumenterna skulle göra det möjligt för alla medlemsstater att skydda sina konsumenter. Den positiva effekten på energipriserna skulle ha en positiv inverkan på unionens sammanlänkade energimarknad och även bidra till att dämpa inflationstakten. Åtgärder som antas i en medlemsstat bör därför, i unionens sammanlänkade marknad, i en anda av solidaritet, också ha positiva effekter i andra medlemsstater.
- (13) I den nuvarande situationen förefaller det lämpligt att vidta åtgärder på unionsnivå genom att införa ett solidaritetsbidrag för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna för att mildra de kraftigt stigande energiprisernas direkta ekonomiska effekter på de offentliga myndigheternas budgetar, slutkunder och företag i hela unionen. Ett sådant solidaritetsbidrag bör vara exceptionellt och strikt tillfälligt.
- (14) Solidaritetsbidraget är ett lämpligt sätt att hantera övervinster, i händelse av oförutsedda omständigheter. Dessa vinster motsvarar inte någon ordinarie vinst som unionsföretag eller fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna skulle ha fått eller skulle kunna ha förväntat sig att få under normala omständigheter, om de oförutsedda händelserna på energimarknaderna inte hade ägt rum. Införandet av ett solidaritetsbidrag utgör därför en gemensam och samordnad åtgärd som i en anda av solidaritet gör det möjligt för nationella myndigheter att generera ytterligare intäkter för att ge ekonomiskt stöd till hushåll och företag som drabbats hårt av de kraftigt stigande energipriserna, samtidigt som lika villkor säkerställs i hela unionen. Solidaritetsbidraget bör tillämpas parallellt med de vanliga bolagsskatter som varje medlemsstat tar ut av de berörda företagen.
- (15) För att säkerställa samstämmighet mellan olika energipolitiska områden bör de åtgärder som föreskrivs i denna förordning fungera som ett paket av åtgärder som är beroende av och förstärker varandra. Alla medlemsstater bör kunna stödja konsumenter på ett riktat sätt, genom intäktsöverskott till följd av taket för marknadsintäkter, genom att minska efterfrågan på el, vilket bidrar till att sänka energipriserna, och genom intäkterna från ett solidaritetsbidrag som tas ut från unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna. Samtidigt bör en lägre efterfrågan ha positiva effekter när det gäller att minska riskerna för försörjningstryggheten, i linje med de mål som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 (*).
- (16) Medlemsstaterna bör därför sträva efter att minska sin totala bruttoelförbrukning från alla konsumenter, även de som ännu inte har smarta mätersystem eller anordningar som gör det möjligt för dem att kontrollera sin förbrukning under vissa timmar under dygnet.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

- (17) För att bevara bränslelagren för elproduktion och särskilt rikta in sig på de timmar då priset på och förbrukningen av el är som högst, då gaseldad elproduktion har en särskilt betydande inverkan på marginalpriset, bör varje medlemsstat minska sin bruttoelförbrukning under fastställda höglasstimmor.
- (18) Baserat på den typiska elförbrukningsprofilen under höglasstimmor skulle ett bindande mål för minskning av efterfrågan på 5 % under höglasstimmorna säkerställa att medlemsstaterna särskilt riktar sig till konsumenter som kan erbjuda flexibilitet genom erbjudanden om minskad efterfrågan på timbasis, inbegripet genom oberoende aggregatorer. Därför bör en aktiv minskning av efterfrågan på el med minst 5 % under utvalda timmar bidra till minskad bränsleförbrukning och en smidigare fördelning av efterfrågan mellan timmar, vilket påverkar marknadspriserna per timme.
- (19) Medlemsstaterna bör ha rätt att välja lämpliga åtgärder för att uppnå målen för minskad efterfrågan så att de kan återspegla nationella särdrag. När medlemsstaterna utformar åtgärder för att minska efterfrågan på el bör de säkerställa att sådana åtgärder är utformade så att de inte undergräver unionens elektrifieringsmål som anges i kommissionens meddelande av den 8 juli 2020 *Kraft till en klimatneutral ekonomi: En EU-strategi för integrering av energisystemet*. Elektrifiering är avgörande för att minska unionens beroende av fossila bränslen och säkerställa Europeiska unionens långsiktiga strategiska oberoende, eftersom detta leder till att energikrisens omfattning begränsas och till att framtida energikriser förhindras. Åtgärder för att minska bruttoelförbrukningen kan inbegripa nationella informationskampanjer, offentliggörande av riktad information om den förväntade situationen i elsystemet, regleringsåtgärder som begränsar icke nödvändig energiförbrukning och riktade incitament för att minska elförbrukningen.
- (20) När medlemsstaterna fastställer lämpliga åtgärder för att minska efterfrågan under höglasstimmor bör de särskilt överväga marknadsbaserade åtgärder såsom auktioner eller anbudsförfaranden, genom vilka de skulle kunna ge incitament till en minskning av förbrukningen på ett ekonomiskt verkningsfullt sätt. För att säkerställa ett verkningsfullt och snabbt genomförande skulle medlemsstaterna kunna använda befintliga initiativ och utvidga befintliga system för att utveckla efterfrågefleksibilitet. De åtgärder som vidtas på nationell nivå skulle också kunna inbegripa ekonomiska incitament eller ersättning till berörda marknadsaktörer, om en påtaglig minskning av efterfrågan uppnås utöver den förväntade normala förbrukningen.
- (21) För att bistå och ge vägledning till medlemsstater som genomför de nödvändiga efterfrågeminskningar som fastställs i denna förordning bör kommissionen underlätta utbytet av bästa praxis mellan medlemsstaterna.
- (22) Med tanke på den extraordinära och plötsliga ökningen av elpriserna och den överhängande risken för ytterligare öknings måste medlemsstaterna omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en minskning av bruttoelförbrukningen i syfte att underlätta snabba prissänkningar och minimera användningen av fossila bränslen.
- (23) På dagen före-grossistmarknaden är de minst dyra kraftverken först i inmatningsordningen, men det pris som alla marknadsaktörer erhåller fastställs på grundval av den sista anläggning som behövs för att täcka efterfrågan, som är den anläggning som har de högsta marginalkostnaderna när marknaden klareras. Den senaste tidens stegring av priserna på gas och stenkol har lett till en exceptionell och varaktig ökning av de priser till vilka gas- och koleldade kraftproduktionsanläggningar lämnar bud på dagen före-grossistmarknaden. Detta har i sin tur lett till exceptionellt höga priser på dagen före-marknaden i hela unionen, eftersom det ofta är dessa anläggningar som har de högsta marginalkostnaderna som behövs för att tillgodose efterfrågan på el.
- (24) Med tanke på betydelsen av priset på dagen före-marknaden som referens för priset på andra grossistmarknader för el, och det faktum att alla marknadsaktörer erhåller clearingpriset, har aktörer som använder teknik med betydligt lägre marginalkostnader sedan Rysslands anfallskrig mot Ukraina i februari 2022 konsekvent redovisat höga intäkter, som ligger långt över vad de förväntade sig när de fattade investeringsbeslutet.
- (25) I en situation där konsumenterna utsätts för extremt höga priser som också skadar unionens ekonomi är det nödvändigt att tillfälligt begränsa de extraordinära marknadsintäkterna för producenter med lägre marginalkostnader genom att tillämpa taket för marknadsintäkter som uppnås genom försäljning av el inom unionen.
- (26) För att undvika att tillämpningen av taket för marknadsintäkter kringgås bör medlemsstaterna införa ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att taket för marknadsintäkter tillämpas effektivt i situationer där producenter ingår i en företagsgrupp.

- (27) Nivån på taket för marknadsintäkter bör inte äventyra förmågan hos de producenter på vilka det tillämpas, inbegripet producenter av förnybar energi, att täcka sina investerings- och driftskostnader, och den bör bibehålla och stimulera framtida investeringar i den kapacitet som behövs för ett koldioxidsnålt och tillförlitligt elsystem. Taket för marknadsintäkter, som är ett enhetligt tak i hela unionen, är bäst lämpat för att bevara en fungerande inre elmarknad, eftersom det upprätthåller prisbaserad konkurrens mellan elproducenter på grundval av olika tekniker, särskilt för förnybara energikällor.
- (28) Tillfälliga och kortvariga pristoppar kan anses vara ett normalt inslag på en elmarknad och användbara för vissa investerare för att de ska få tillbaka sina produktionsinvesteringar, men den extrema och bestående prisökningen sedan februari 2022 skiljer sig markant från en normal marknadsituation med tillfälliga pristoppar. Taket för marknadsintäkter bör därför inte fastställas under marknadsaktörernas rimliga förväntningar på den genomsnittliga elprisinivån under de timmar då efterfrågan på el var som högst, före Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Före februari 2022 låg förväntningarna på de genomsnittliga topppriserna på grossistmarknaden för el konsekvent avsevärt under 180 EUR per MWh i hela unionen, och så har varit fallet de senaste årtiondena, trots skillnaderna i elpriser mellan regioner i unionen. Eftersom marknadsaktörernas ursprungliga investeringsbeslut fattades på grundval av en förväntan om att priserna i genomsnitt skulle vara lägre än den nivån under höglasstimmor, innebär det fastställda taket för marknadsintäkter på 180 EUR per MWh en nivå som ligger långt över de ursprungliga förväntningarna på marknaden. För att säkerställa att taket för marknadsintäkter inte står i strid med den inledande bedömningen av investeringarnas lönsamhet måste en marginal lämnas på det pris som investerarna rimligen kunde ha förväntat sig.
- (29) Dessutom är taket för marknadsintäkter på 180 EUR per MWh genomgående högre, inklusive en rimlig marginal, än de nuvarande totala utjämnade kostnaderna för att producera energi för relevanta produktionstekniker, vilket gör det möjligt för de producenter som omfattas av taket att täcka sina investeringar och driftskostnader. Med tanke på att taket för marknadsintäkter ger en betydande marginal mellan de rimliga totala utjämnade kostnaderna för att producera energi och taket för marknadsintäkter kan det därför inte förväntas minska investeringarna i ny inframarginell kapacitet.
- (30) Taket för marknadsintäkter bör snarare fastställas för marknadsintäkter än för de totala produktionsintäkterna (inklusive andra potentiella intäktskällor, till exempel inmatningspremier), för att undvika att ett projekts ursprungliga förväntade lönsamhet påverkas avsevärt. Oavsett i vilken avtalsform elhandeln sker, bör taket för marknadsintäkter endast tillämpas på realiserade marknadsintäkter. Detta är nödvändigt för att undvika att skada producenter som i praktiken inte drar nytta av de nuvarande höga elpriserna eftersom de har säkrat sina intäkter mot fluktuationer på grossistmarknaden för el. I den mån befintliga eller framtida avtalsenliga skyldigheter, såsom energiköpsavtal för förnybar energi och andra typer av energiköpsavtal eller terminssäkringar, leder till marknadsintäkter från elproduktion som inte överstiger taket för marknadsintäkter, bör sådana intäkter därför inte påverkas av denna förordning. Åtgärden att införa ett tak för marknadsintäkter bör därför inte avskräcka marknadsaktörer från att ingå sådana avtalsenliga skyldigheter.
- (31) Även om det kan vara mer effektivt att tillämpa taket för marknadsintäkter vid den tidpunkt då transaktionerna avräknas, är det kanske inte alltid möjligt, till exempel på grund av skillnader i hur grossistmarknaderna för el är organiserade i medlemsstaterna och över olika tidsramar. För att ta hänsyn till nationella särdrag och underlätta tillämpningen av taket för marknadsintäkter på nationell nivå bör medlemsstaterna ha rätt att besluta om de ska tillämpa det antingen när avräkningen av elutbytet äger rum eller därefter. Medlemsstaterna bör också behålla möjligheten att förfinansiera stödåtgärder till elslutkunder och samla in marknadsintäkter i ett senare skede. Kommissionen bör ge medlemsstaterna vägledning om genomförandet av denna åtgärd.
- (32) Taket för marknadsintäkter bör tillämpas på teknik med marginalkostnader som ligger under taket för marknadsintäkter, såsom vindkraft, solenergi, kärnkraft eller brunkol.

- (33) Taket för marknadsintäkter bör inte tillämpas på teknik med höga marginalkostnader som hänger samman med priset på det insatsbränsle som krävs för att producera el, såsom gas- och stenkolkraftverk, eftersom deras driftskostnader skulle ligga betydligt över taket för marknadsintäkter och tillämpningen av taket för marknadsintäkter skulle äventyra deras ekonomiska bärkraft. För att bibehålla incitamenten för att totalt sett minska gasförbrukningen bör taket för marknadsintäkter inte heller tillämpas på teknik som direkt konkurrerar med gaseldade kraftverk, i syfte att erbjuda flexibilitet i elsystemet och lägga bud på elmarknaden baserat på deras alternativkostnader, såsom efterfrågeflexibilitet och lagring.
- (34) Taket för marknadsintäkter bör inte tillämpas på teknik som använder insatsbränslen som ersätter naturgas, såsom biometan, för att inte äventyra omställningen av befintliga gaseldade kraftverk i linje med REPowerEU-målen som anges i kommissionens meddelande av den 18 maj 2022 *Planen REPowerEU (Planen REPowerEU)*.
- (35) För att bevara incitamenten för utveckling av innovativ teknik bör taket för marknadsintäkter inte tillämpas på demonstrationsprojekt.
- (36) I vissa medlemsstater är intäkterna från vissa producenter redan begränsade genom statliga och offentliga åtgärder såsom inmatningspriser och dubbelriktade differenskontrakt. Dessa producenter gynnas inte av ökade intäkter till följd av den senaste tidens höjning av elpriserna. Befintliga producenter som omfattas av denna typ av statlig åtgärd, som inte antagits som ett svar på den nuvarande energikrisen, bör därför undantas från tillämpningen av taket för marknadsintäkter. På liknande sätt bör taket för marknadsintäkter inte tillämpas på producenter vars marknadsintäkter omfattas av andra regleringsåtgärder som vidtas av offentliga myndigheter inom ramen för vilka intäkterna överförs direkt till konsumenterna.
- (37) För att säkerställa en effektiv tillämpning av taket för marknadsintäkter bör producenter, mellanhänder och relevanta marknadsaktörer tillhandahålla nödvändiga uppgifter till medlemsstaternas behöriga myndigheter och, i förekommande fall, till systemansvariga och nominerade elmarknadsoperatörer. Med tanke på det stora antal enskilda transaktioner för vilka medlemsstaternas behöriga myndigheter måste säkerställa efterlevnaden av taket för marknadsintäkter, bör dessa myndigheter kunna använda rimliga uppskattningar för beräkningen av taket för marknadsintäkter.
- (38) För att hantera situationer där tillämpningen av taket för marknadsintäkter kan påverka marknadsaktörernas incitament att tillhandahålla balansenergi eller omdirigering och motköp, bör medlemsstaterna kunna besluta att inte tillämpa taket för marknadsintäkter från försäljning av el på marknaden för balansenergi och från den ekonomiska ersättningen för omdirigering och motköp.
- (39) För att ta hänsyn till försörjningstryggheten bör medlemsstaterna ha möjlighet att fastställa taket för marknadsintäkter på ett sätt som gör det möjligt för elproducenterna att behålla 10 % av överintäkterna över taket för marknadsintäkter.
- (40) Med tanke på att kraftproduktionsanläggningarnas produktionsmix och kostnadsstruktur skiljer sig kraftigt åt mellan medlemsstaterna bör medlemsstaterna tillåtas att behålla eller införa nationella krisåtgärder på särskilda villkor.
- (41) Medlemsstaterna bör i synnerhet behålla möjligheten att ytterligare begränsa intäkterna för de producenter som omfattas av taket för marknadsintäkter och att fastställa ett särskilt tak för marknadsintäkter från försäljning av el som produceras med hjälp av stenkol, vars pris kan vara betydligt lägre än priset på marginalteknik i vissa medlemsstater. För att säkerställa rättssäkerhet bör medlemsstaterna också tillåtas att behålla eller införa nationella krisåtgärder som begränsar marknadsintäkterna för andra producenter än dem som omfattas av taket för marknadsintäkter.

- (42) För att säkra försörjningstryggheten bör medlemsstaterna kunna fastställa ett högre tak för marknadsintäkter för producenter som annars skulle omfattas av det unionsomfattande taket för marknadsintäkter, när deras investerings- och driftskostnader är högre än det unionsomfattande taket för marknadsintäkter.
- (43) De ökade handelsflödena mellan elområden på grund av krisrelaterade stora prisskillnader mellan sådana områden har lett till en betydande ökning av överbelastningsavgifterna i vissa medlemsstater. Intäkter från överbelastning bör även i fortsättningen tilldelas för att uppfylla de prioriterade mål som anges i artikel 19.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943⁽⁵⁾. Medlemsstaterna bör dock undantagsvis – i vederbörligen motiverade fall och under deras tillsynsmyndigheters kontroll – ges möjlighet att fördela de återstående överintäkterna direkt till elslutkunderna i stället för att använda dem uteslutande för de ändamål som avses i artikel 19.3 i den förordningen.
- (44) Alla medlemsstater kan inte genom att tillämpa taket för marknadsintäkter stödja sina slutkunder i samma utsträckning, på grund av omständigheter som hänger samman med deras beroende av import av el från andra länder, och det är därför nödvändigt att medlemsstater med nettoimport av el som är lika med eller högre än 100 % har möjlighet att ingå avtal om att dela överintäkterna med den främsta exporterande medlemsstaten i en anda av solidaritet. Sådana solidaritetsavtal bör också ta särskild hänsyn till obalans i handelsförbindelserna.
- (45) Affärsmetoderna, handelsbruket och regelverket inom elsektorn skiljer sig markant från sektorn för fossila bränslen. Med tanke på att taket för marknadsintäkter syftar till att efterlikna det marknadsresultat som producenterna skulle ha kunnat förvänta sig om de globala leveranskedjorna hade fungerat normalt utan de avbrott i gasförsörjningen som har ägt rum sedan februari 2022, är det nödvändigt att åtgärden avseende elproducenter tillämpas på intäkterna från elproduktion. Eftersom det tillfälliga solidaritetsbidraget däremot är inriktat på lönsamheten för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna, vilken har ökat betydligt jämfört med tidigare år, är det nödvändigt att solidaritetsbidraget tillämpas på deras vinster.
- (46) Medlemsstaterna bör säkerställa att överintäkterna till följd av tillämpningen av taket för marknadsintäkter på elområdet förs vidare till elslutkunderna för att mildra effekterna av exceptionellt höga elpriser. Överintäkterna bör riktas till kunder, inbegripet både hushåll och företag, som drabbats särskilt hårt av höga elpriser. Utan de föreslagna åtgärderna finns det en risk för att endast rikare medlemsstater kommer att ha resurser att skydda sina konsumenter, vilket leder till allvarliga snedvridningar på den inre marknaden.
- (47) De intäkter som erhålls genom tillämpningen av taket bör hjälpa medlemsstaterna att finansiera åtgärder såsom inkomstöverföringar, rabatter på räkningar, ersättning till leverantörer för leveranser under kostnadsnivån samt investeringar som leder till en strukturell minskning av förbrukningen, särskilt av el som produceras från fossila bränslen. När stöd beviljas till icke-hushållskunder bör dessa sträva efter att investera i teknik för minskade koldioxidutsläpp, inbegripet förnybar energi, till exempel genom energiköpsavtal eller direkta investeringar i produktion av förnybar energi, eller efter att investera i energieffektivitet.
- (48) Offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el utgör i princip en marknadsnedvridande åtgärd. Sådana interventioner får därför endast genomföras som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och bör omfattas av särskilda villkor. Enligt direktiv (EU) 2019/944 får reglerade priser tillämpas för hushåll och mikroföretag, och de får också tillämpas, inbegripet under kostnadsnivån, för energifattiga och utsatta kunder. I samband med den nuvarande exceptionella ökningen av elpriserna bör dock den verktygslåda med tillgängliga åtgärder som medlemsstaterna har till sitt förfogande för att stödja konsumenter tillfälligt utvidgas, genom att ge möjlighet att låta de reglerade priserna omfatta små och medelstora företag och tillåta reglerade priser som ligger under kostnadsnivån. En sådan utvidgning skulle kunna finansieras genom taket för marknadsintäkter.

(5) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

- (49) Det är viktigt att reglerade priser i slutkundsledet, om de ligger under kostnadsnivån, inte innebär diskriminering mellan leverantörer eller medför oskäliga kostnader för dem. Leverantörer bör därför få skäligen ersättning för sina leveranskostnader till reglerade priser, utan att det påverkar tillämpningen av reglerna för statligt stöd. Kostnaderna för reglerade priser under kostnadsnivån bör finansieras med de intäkter som härrör från tillämpningen av taket för marknadsintäkter. För att undvika att sådana åtgärder ökar efterfrågan på el, och samtidigt tillgodose konsumenternas behov av energi, bör de reglerade priserna under kostnadsnivån endast omfatta en begränsad förbrukning. System för sistahandsleverantörer och medlemsstaternas val av sistahandsleverantör bör inte påverkas av denna förordning.
- (50) Utan att väsentligt förändra sin kostnadsstruktur och öka sina investeringar har unionsföretag och fasta driftställen med en omsättning på minst 75 % med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna fått kraftigt ökade vinster på grund av de plötsliga och oförutsebara omständigheterna i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den minskade tillgången på energi och den ökade efterfrågan på grund av rekordhöga temperaturer.
- (51) Det tillfälliga solidaritetsbidraget bör fungera som en omfördelningsåtgärd för att säkerställa att de berörda företag som har genererat övervinster till följd av de oväntade omständigheterna bidrar proportionellt till att mildra energikrisen på den inre marknaden.
- (52) Grunden för beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidraget är de skattepliktiga vinsterna för företag och fasta driftställen som är skatterättsligt hemmahörande i unionen inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna i enlighet med bilaterala avtal eller medlemsstaternas nationella skattelagstiftning för det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2022 eller senare och/eller den 1 januari 2023 och resten av respektive räkenskapsår. Medlemsstater som endast beskattar utdelade företagsvinster bör tillämpa det tillfälliga solidaritetsbidraget på de beräknade vinsterna oberoende av deras utdelning. Räkenskapsåret fastställs med hänvisning till gällande regler i medlemsstaternas nationella rätt.
- (53) Endast vinster under 2022 och/eller 2023 som överstiger en ökning på 20 % av den genomsnittliga skattepliktiga vinsten under de fyra räkenskapsår som börjar den 1 januari 2018 eller senare bör omfattas av solidaritetsbidraget.
- (54) Detta tillvägagångssätt skulle säkerställa att en del av vinstmarginalen, som inte beror på den oförutsebara utvecklingen på energimarknaderna till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, skulle kunna användas av de berörda unionsföretagen och fasta driftställen för framtida investeringar eller för att säkerställa deras finansiella stabilitet under den pågående energikrisen, även för energiintensiv industri. Att fastställa beräkningsunderlaget på detta sätt skulle säkerställa att solidaritetsbidraget i olika medlemsstater är proportionerligt. Fastställandet av en minimisats skulle samtidigt säkerställa att solidaritetsbidraget är både rättvist och proportionerligt. Det bör stå medlemsstaterna fritt att tillämpa en sats som är högre än 33 % för deras solidaritetsbidrag. På detta sätt skulle sådana medlemsstater kunna fastställa den sats de föredrar och anser vara godtagbar och lämplig enligt sina nationella rättssystem.
- (55) Medlemsstaterna bör vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa en fullständig tillämpning av det solidaritetsbidrag som föreskrivs i denna förordning och bör kunna ombesörja nödvändiga anpassningar i nationell rätt, särskilt för att säkerställa att solidaritetsbidraget samlas in i rätt tid, inbegripet på grundval av nettointäkter mot vilka solidaritetsbidraget kan avräknas, för att ta hänsyn till möjligheten till avdragsrätt eller frånvaro av avdragsrätt för solidaritetsbidraget eller för att ta hänsyn till behandlingen av förluster under tidigare beskattningsår, för att förkortade räkenskapsår avseende företag som bildas 2022 och/eller 2023 ska behandlas på ett konsekvent sätt, eller för omstruktureringar eller sammanslagningar av företag, i syfte att beräkna solidaritetsbidraget.
- (56) Solidaritetsbidraget bör användas för i) ekonomiska stödåtgärder till energislutkunder, särskilt utsatta hushåll, för att mildra effekterna av höga energipriser, ii) ekonomiska stödåtgärder för att bidra till att minska energiförbrukningen, iii) ekonomiska stödåtgärder till företag i energiintensiva industrier, och iv) ekonomiska stödåtgärder för att utveckla unionens energiberoende. Medlemsstaterna bör också tillåtas att avsätta en andel av intäkterna från det tillfälliga solidaritetsbidraget till gemensam finansiering. Dessa åtgärder kräver stor flexibilitet för att ta hänsyn till medlemsstaternas budgetprocesser.

- (57) Användningen av intäkterna för dessa ändamål återspeglar solidaritetsbidragets exceptionella och tillfälliga karaktär som en åtgärd som syftar till att minska och mildra energikrisens skadliga effekter på hushåll och företag i hela unionen i syfte att skydda den inre marknaden och förebygga risken för ytterligare fragmentering. De kraftigt stigande energipriserna påverkar alla medlemsstater. På grund av skillnaderna i deras respektive energimix påverkas dock inte alla medlemsstater på samma sätt och har inte alla samma finanspolitiska utrymme att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda utsatta hushåll och företag. I avsaknad av en åtgärd på unionsnivå, såsom ett solidaritetsbidrag, finns det en stor risk för störningar på och ytterligare fragmentering av den inre marknaden, vilket skulle vara till skada för alla medlemsstater, med tanke på integreringen av energimarknaderna och värdekedjorna. Att ta itu med energifattigdomen och hantera energikrisens sociala konsekvenser, särskilt för att skydda arbetstagare i utsatta branscher, är också en fråga om solidaritet mellan medlemsstaterna. För att maximera solidaritetsbidragets effekt bör intäkterna från solidaritetsbidraget användas på ett samordnat sätt och/eller genom unionens finansieringsinstrument i en anda av solidaritet.
- (58) Medlemsstaterna bör särskilt inrikta ekonomiska stödåtgärder på de mest utsatta hushållen och företagen, som drabbas hårdast av de kraftigt stigande energipriserna. Detta skulle bevara prisincitamentet att minska efterfrågan på energi och spara energi. Att rikta in sig på de hushåll som är mest utsatta och har begränsad likviditet skulle dessutom ha en positiv effekt på den totala konsumtionen genom att förhindra alltför stor utträngning av utgifter för andra varor än energi, med tanke på den höga konsumtionsbenägenheten i denna grupp av hushåll. Dessutom bör intäkterna från solidaritetsbidraget användas för att främja en minskning av energiförbrukningen. I detta hänseende bör sådana intäkter användas för till exempel auktioner eller anbudsförfaranden som avser efterfrågeminskning, sänkningar av energislutkundernas kostnader för energiinköp för vissa energiförbrukningsvolymmer eller främjande av energislutkunders, däribland både utsatta hushåll och företag, investeringar i förnybar energi, investeringar i energieffektivitet eller annan teknik för minskade koldioxidutsläpp. Intäkterna från solidaritetsbidraget bör också användas för ekonomiskt stöd till företag i energiintensiva industrier och i regioner som är beroende av dessa industrier. Kostnaderna i energiintensiva industrier, till exempel gödselmedelsindustrin, håller på att skjuta i höjden på grund av kraftigt stigande energipriser. Ekonomiska stödåtgärder bör villkoras av investeringar i förnybar energi, energieffektivitet eller annan teknik för minskade koldioxidutsläpp. Dessutom bör åtgärder som bidrar till att öka unionens oberoende på energiområdet stödjas med investeringar i enlighet med målen i Planen REPowerEU och kommissionens meddelande *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris (Gemensamma åtgärden REPowerEU)*, särskilt för projekt med en gränsoverskridande dimension.
- (59) Medlemsstaterna skulle också kunna besluta att avsätta en del av intäkterna från solidaritetsbidraget till den gemensamma finansieringen av åtgärder som syftar till att minska energikrisens skadliga effekter, inbegripet stöd för att skydda sysselsättningen samt omskolning och kompetensutveckling av arbetskraften, eller för att främja investeringar i energieffektivitet och förnybar energi, inbegripet i gränsoverskridande projekt. Den gemensamma finansieringsaspekten omfattar både en projektbaserad kostnadsfördelning mellan medlemsstaterna och en kanalisering genom ett unionsinstrument på grundval av att medlemsstaterna frivilligt avsätter intäkter till unionsbudgeten i en anda av solidaritet.
- (60) Regelbunden och effektiv övervakning och rapportering till kommissionen är avgörande för att medlemsstaternas framsteg ska kunna bedömas när det gäller uppnåendet av målen för minskad efterfrågan, genomförandet av taket för marknadsintäkter, användningen av överintäkter och tillämpningen av reglerade priser.
- (61) Medlemsstaterna bör rapportera till kommissionen om tillämpningen av solidaritetsbidraget inom sina respektive territorier samt om eventuella ändringar av sina nationella rättsliga ramar för detta ändamål, inbegripet ytterligare lagstiftning som kan behövas för att säkerställa ett konsekvent nationellt genomförande av solidaritetsbidraget.
- (62) Medlemsstaterna bör också rapportera om användningen av intäkterna från solidaritetsbidraget. Syftet med detta är särskilt att säkerställa att medlemsstaterna använder intäkterna i enlighet med den användning som föreskrivs i denna förordning.

- (63) Medlemsstaterna bör tillämpa det solidaritetsbidrag som fastställs i denna förordning inom sina respektive territorier, såvida de inte har antagit likvärdiga nationella åtgärder. Målet för den nationella åtgärden skulle anses likna det övergripande målet för det solidaritetsbidrag som fastställs i denna förordning när det består i att bidra till överkomliga energipriser. En nationell åtgärd skulle anses omfattas av liknande regler som solidaritetsbidraget om den omfattar verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- eller raffinaderisektorerna, fastställer ett underlag, föreskriver en sats och säkerställer att intäkterna från den nationella åtgärden används för ändamål som är jämförbara med ändamålen för solidaritetsbidraget.
- (64) Solidaritetsbidraget och unionens rättsliga ram för detta bör vara av tillfällig karaktär för att hantera den exceptionella och brådskande situation som har uppstått i unionen när det gäller de kraftigt stigande energipriserna. Solidaritetsbidraget bör vara tillämpligt på övervinster som genererats under 2022 och/eller 2023 för att hantera och mildra de skadliga effekterna av den pågående energikrisen på hushåll och företag. Tillämpningen av solidaritetsbidraget på hela räkenskapsåret skulle göra det möjligt att använda övervinsterna under den relevanta perioden för att i allmänhetens intresse mildra konsekvenserna av energikrisen, samtidigt som de berörda företagen ges ett skäligt mått av vinst.
- (65) Solidaritetsbidraget bör endast tillämpas på räkenskapsåret 2022 och/eller 2023. Senast den 15 oktober 2023 och senast den 15 oktober 2024, när de nationella myndigheterna har en uppfattning om insamlingen av solidaritetsbidraget, bör kommissionen se över situationen och lägga fram en rapport för rådet.
- (66) Om en medlemsstat har svårigheter när det gäller att tillämpa denna förordning, särskilt det tillfälliga solidaritetsbidraget, bör den vid behov samråda med Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 4 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- (67) På grund av sin strukturella, sociala och ekonomiska situation samt deras fysiska karaktär kan de yttersta randområdena i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget inte sammankopplas med unionens elmarknader. De bör därför inte vara skyldiga att tillämpa bestämmelserna om minskning av bruttoelförbrukningen under höglasttimmar och taket för marknadsintäkter. Dessutom bör medlemsstaterna ha möjlighet att utesluta tillämpningen av de bestämmelserna på el som produceras i små enskilda system eller små anslutna system såsom de definieras i direktiv (EU) 2019/944. Vidare är Cypern och Malta på grund av sina skilda särdrag i nuläget inte skyldiga att fullt ut tillämpa unionens regelverk på energimarknaden. Cypern är helt isolerat från transeuropeiska energinät, medan Malta endast har begränsad sammanlänkning med dessa. Eftersom en differentierad strategi för dessa medlemsstater endast skulle ha begränsad effekt på den inre energimarknaden bör Cypern och Malta på frivillig basis kunna tillämpa bestämmelserna om minskning av deras bruttoelförbrukning under höglasttimmar och om taket för marknadsintäkter. Om Cypern beslutar att tillämpa bestämmelserna om taket för marknadsintäkter bör landet inte heller, för att säkerställa stabiliteten i landets elsystem, vara skyldigt att tillämpa taket för marknadsintäkter på el som produceras från råpetroleumprodukter.
- (68) Volatiliteten i underliggande gaspriser skapar svårigheter för energiföretag som är verksamma på elterminals- och elmarknader, särskilt när det gäller att få tillgång till lämpliga säkerheter. I samarbete med Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten och Europeiska bankmyndigheten håller kommissionen på att bedöma frågor som rör godtagbarheten av säkerheter och marginalsäkerheter och möjliga sätt att begränsa överdriven intradagsvolatilitet.
- (69) De åtgärder som föreskrivs i denna förordning är dessutom förenliga med kommissionens kompletterande och pågående arbete med den långsiktiga marknadsutformning som tillkännagavs i dess meddelande av den 18 maj 2022 *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning*, som offentliggjordes i samband med Planen REpowerEU.
- (70) Med tanke på energikrisens omfattning, dess sociala, ekonomiska och finansiella konsekvenser och behovet av att agera så snart som möjligt bör denna förordning av brådskande skäl träda i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

- (71) Med tanke på den exceptionella karaktären hos de åtgärder som fastställs i denna förordning och behovet av att tillämpa dem särskilt under vintersäsongen 2022–2023 bör denna förordning tillämpas till och med 31 december 2023.
- (72) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att inrätta en krisintervention för att mildra effekterna av höga energipriser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av dess omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Innehåll och definitioner

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

Genom denna förordning inrättas en krisintervention för att mildra effekterna av höga energipriser genom exceptionella, riktade och tidsbegränsade åtgärder. Dessa åtgärder syftar till att minska elförbrukningen, att införa ett tak för de marknadsintäkter som vissa producenter får från elproduktion och omfördela dem till elslutkunder på ett riktat sätt, att göra det möjligt för medlemsstaterna att tillämpa åtgärder för offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och små och medelstora företag, och att fastställa regler för ett obligatoriskt tillfälligt solidaritetsbidrag från unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna i syfte att bidra till överkomliga energipriser för hushåll och företag.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning ska de definitioner som anges i artikel 2 i förordning (EU) 2019/943 och i artikel 2 i direktiv (EU) 2019/944 gälla. Därutöver gäller även följande definitioner:

1. *små och medelstora företag*: företag enligt definitionen i artikel 2 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG ⁽⁶⁾.
2. *bruttoelförbrukning*: den totala försörjningen av el för verksamheter inom en medlemsstats territorium.
3. *referensperiod*: perioden mellan den 1 november och den 31 mars under de fem på varandra följande år som föregår dagen för denna förordnings ikraftträdande, från och med perioden 1 november 2017–31 mars 2018.
4. *höglasttimmar*: de enskilda timmar under dygnet då, baserat på prognoser från systemansvariga för överföringssystem och, i tillämpliga fall, nominerade elmarknadsoperatörer, dagen före-grossistpriserna på el förväntas vara högst, bruttoelförbrukningen förväntas vara högst eller bruttoelförbrukningen av el från andra källor än förnybara energikällor i den mening som avses i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽⁷⁾ förväntas vara högst.

(6) Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

(7) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

5. *marknadsintäkter*: realiserade intäkter som en producent erhåller i utbyte mot försäljning och leverans av el i unionen, oavsett i vilken avtalsform utbytet sker, inbegripet energiköpsavtal och annan risksäkring mot fluktuationer på grossistmarknaden för el, och exklusive stöd från medlemsstaterna.
6. *avräkning*: en betalning som görs och tas emot mellan motparter, mot leverans och mottagande av el i tillämpliga fall, för att fullgöra motparternas respektive skyldigheter enligt en eller flera clearingtransaktioner.
7. *behörig myndighet*: en myndighet enligt definitionen i artikel 2.11 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 ⁽⁸⁾.
8. *förmedlare*: enheter på grossistmarknader för el i medlemsstater som utgör en ö som inte är ansluten till andra medlemsstater, med enhetsbaserad budgivning, där tillsynsmyndigheten har godkänt att dessa enheter deltar på marknaden för producentens räkning, med undantag för enheter som överför överintäkterna direkt till elslutkunderna.
9. *överintäkter*: en positiv skillnad mellan producenternas marknadsintäkter per MWh el och det tak för marknadsintäkter på 180 EUR per MWh el som föreskrivs i artikel 6.1.
10. *avfall*: varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med enligt definitionen i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG ⁽⁹⁾.
11. *nettoimportberoende*: skillnaden under perioden 1 januari 2021–31 december 2021 mellan den totala elimporten och den totala elexporten som en procentandel av den totala bruttoproduktionen av el i en medlemsstat.
12. *räkenskapsår*: ett beskattningsår, ett kalenderår eller varje annan lämplig period för skatteändamål enligt definitionen i nationell rätt.
13. *energislutkund*: en kund som köper energi för eget bruk.
14. *elslutkund*: en kund som köper el för eget bruk.
15. *unionsföretag*: ett företag som är etablerat i en medlemsstat och enligt den medlemsstatens skattelagstiftning anses vara skatterättsligt hemmahörande i den medlemsstaten, och som i enlighet med ett dubbelbeskattningsavtal som ingåtts med en tredjestat inte anses vara skatterättsligt hemmahörande utanför unionen.
16. *fast driftställe*: en stadigvarande plats för affärsverksamhet belägen i en medlemsstat, från vilken ett i en annan stat beläget bolags affärsverksamhet helt eller delvis bedrivs, såvida vinsten från denna plats för affärsverksamhet beskattas i den medlemsstat där driftstället är beläget.
17. *unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna*: unionsföretag eller fasta driftställen som genererar minst 75 % av sin omsättning från ekonomisk verksamhet inom utvinning, gruvdrift, raffinering av olja eller tillverkning av stenkolsprodukter, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 ⁽¹⁰⁾.

(8) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG (EUT L 158, 14.6.2019, s. 1).

(9) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, 22.11.2008, s. 3).

(10) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90 och vissa EG-förordningar om särskilda statistikområden (EUT L 393, 30.12.2006, s. 1).

18. *övertvinster*: skattepliktiga vinster, såsom fastställs enligt nationella skatteregler under räkenskapsåret 2022 och/eller räkenskapsåret 2023 och under resten av respektive räkenskapsår, som härrör från verksamhet i unionsföretag och vid fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna och som överstiger en ökning på 20 % av de skattepliktiga vinsterna under de fyra räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare.
19. *solidaritetsbidrag*: en tillfällig åtgärd avsedd att hantera övertvinster för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna för att mildra den exceptionella prisutvecklingen på energimarknaderna för medlemsstater, konsumenter och företag.
20. *överintäkter till följd av intäkter från överbelastning*: övriga intäkter som är oanvända efter tilldelningen av intäkterna från överbelastning i enlighet med de prioriterade målen i artikel 19.2 i förordning (EU) 2019/943.
21. *antagen motsvarande nationell åtgärd*: en åtgärd av lagstiftnings-, reglerings- eller förvaltningskaraktär som har antagits och offentliggjorts av en medlemsstat senast den 31 december 2022 och som bidrar till överkomliga energipriser.

KAPITEL II

Åtgärder avseende elmarknaden

Avsnitt 1

Minskning av efterfrågan

Artikel 3

Minskning av bruttoelförbrukningen

1. Medlemsstaterna ska sträva efter att genomföra åtgärder för att minska sin totala månatliga bruttoelförbrukning med 10 % jämfört med den genomsnittliga bruttoelförbrukningen under motsvarande månader under referensperioden.
2. Vid beräkningen av minskningen av bruttoelförbrukningen får medlemsstaterna ta hänsyn till den ökade bruttoelförbrukning som följer av uppnåendet av målen för minskad efterfrågan på gas och allmänna elektrifieringsinsatser för att fasa ut fossila bränslen.

Artikel 4

Minskning av bruttoelförbrukningen under höglasstimmor

1. Varje medlemsstat ska fastställa höglasstimmor motsvarande totalt minst 10 % av alla timmar under perioden 1 december 2022–31 mars 2023.
2. Varje medlemsstat ska minska sin bruttoelförbrukning under de fastställda höglasstimmorna. Den minskning som uppnås under de fastställda höglasstimmorna ska uppgå till minst 5 % i genomsnitt per timme. Minskningens målet ska beräknas som skillnaden mellan den faktiska bruttoelförbrukningen under de fastställda höglasstimmorna och den bruttoelförbrukning som förutsetts av de systemansvariga för överföringssystemen, i förekommande fall i samarbete med tillsynsmyndigheten, utan att hänsyn tas till effekten av de åtgärder som införts för att uppnå det mål som fastställs i denna artikel. Prognoserna från de systemansvariga för överföringssystemen får inkludera historiska uppgifter för referensperioden.
3. Medlemsstaterna får besluta om en annan procentsats för höglasstimmor än den som fastställs i punkt 1, förutsatt att minst 3 % av höglasstimmorna täcks och att energibesparingarna under de höglasstimmorna är minst lika stora som de som skulle ges med parametrarna enligt punkterna 1 och 2.

Artikel 5

Åtgärder för att minska efterfrågan

Medlemsstaterna ska ha rätt att välja lämpliga åtgärder för att minska bruttoelförbrukningen för att uppnå de mål som fastställs i artiklarna 3 och 4, inbegripet en utvidgning av befintliga nationella åtgärder. Åtgärderna ska vara klart definierade, transparenta, proportionella, riktade, icke-diskriminerande och kontrollerbara, och ska särskilt uppfylla samtliga följande villkor:

- a) När ekonomisk ersättning utbetalas utöver marknadsintäkterna ska ersättningsbeloppet fastställas genom ett öppet konkurrensutsatt förfarande.
- b) Åtgärderna får endast omfatta ekonomisk ersättning när sådan ersättning betalas för ytterligare el som inte förbrukats jämfört med den förväntade normala förbrukningen under den aktuella timmen utan anbudet.
- c) Åtgärderna får inte otillbörligen snedvrیدا konkurrensen eller en väl fungerande inre marknad för el.
- d) Åtgärderna får inte otillbörligen begränsas till specifika kunder eller kundgrupper, inbegripet oberoende aggregatorer, i enlighet med artikel 17 i direktiv (EU) 2019/944.
- e) Åtgärderna får inte otillbörligen hindra processen att ersätta teknik som använder fossila bränslen med teknik som använder el.

Avsnitt 2

Tak för marknadsintäkter och fördelning av överintäkter och överintäkter till följd av intäkter från överbelastning till elslutkunder

Artikel 6

Obligatoriskt tak för marknadsintäkter

1. Producenters marknadsintäkter från elproduktion från de källor som avses i artikel 7.1 ska begränsas till högst 180 EUR per MWh producerad el.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att taket för marknadsintäkter omfattar samtliga marknadsintäkter för producenterna och i förekommande fall de förmedlare som deltar på grossistmarknader för el för producenternas räkning, oavsett inom vilka marknadstidsramar transaktionen äger rum och oavsett om elen handlas bilateralt eller på en centraliserad marknadsplats.
3. Medlemsstaterna ska införa ändamålsenliga åtgärder för att förhindra kringgående av de skyldigheter som enligt punkt 2 åläggs producenterna. De ska särskilt se till att taket för marknadsintäkter tillämpas effektivt i de fall då producenterna kontrolleras, eller delvis ägs, av andra företag, särskilt om de ingår i ett vertikalt integrerat företag.
4. Medlemsstaterna ska besluta om de ska tillämpa taket för marknadsintäkter vid avräkningen för energiutbytet eller därefter.
5. Kommissionen ska ge medlemsstaterna vägledning om genomförandet av denna artikel.

Artikel 7

Tillämpning av taket för marknadsintäkter på elproducenter

1. Det tak för marknadsintäkter som föreskrivs i artikel 6 ska tillämpas på marknadsintäkter från försäljning av el producerad från följande källor:
 - a) Vindenergi.

- b) Solenergi (termisk solenergi och solcellsenergi).
- c) Geotermisk energi.
- d) Vattenkraft utan vattenmagasin.
- e) Biomassabränsle (fasta eller gasformiga biomassabränslen), utom biometan.
- f) Avfall.
- g) Kärnenergi.
- h) Brunkol.
- i) Råpetroleumprodukter.
- j) Torv.

2. Det tak för marknadsintäkter som föreskrivs i artikel 6.1 ska inte tillämpas på demonstrationsprojekt eller på producenter vars intäkter per MWh producerad el redan begränsas till följd av statliga eller offentliga åtgärder som inte antagits enligt artikel 8.

3. Medlemsstaterna får, särskilt i fall där tillämpningen av det tak för marknadsintäkter som föreskrivs i artikel 6.1 medför en betydande administrativ börda, besluta att taket för marknadsintäkter inte ska tillämpas på producenter som producerar el med kraftproduktionsanläggningar med en installerad kapacitet på upp till 1 MW. Medlemsstaterna får, särskilt i fall där tillämpningen av det tak för marknadsintäkter som föreskrivs i artikel 6.1 medför en risk för ökade koldioxidutsläpp och minskad produktion av förnybar energi, besluta att taket för marknadsintäkter inte ska tillämpas på el som produceras i hybridkraftverk som även använder konventionella energikällor.

4. Medlemsstaterna får besluta att taket för marknadsintäkter inte ska tillämpas på intäkter från försäljning av el på marknaden för balansenergi och från ersättning för omdirigering och motköp.

5. Medlemsstaterna får besluta att taket för marknadsintäkter endast ska tillämpas på 90 % av de marknadsintäkter som överstiger det tak för marknadsintäkter som föreskrivs i artikel 6.1.

6. Producenterna, förmedlarna och de relevanta marknadsaktörerna samt de systemansvariga där detta är relevant ska förse medlemsstaternas behöriga myndigheter och, i förekommande fall, de systemansvariga och nominerade elmarknadsoperatörer, med alla uppgifter som krävs för tillämpningen av artikel 6, inbegripet om den el som produceras och de därmed sammanhängande marknadsintäkterna, oavsett inom vilka marknadstidsramar transaktionen äger rum och oavsett om elen handlas bilateralt, inom samma företag eller på en centraliserad marknadsplats.

Artikel 8

Nationella krisåtgärder

1. Medlemsstaterna får
 - a) bibehålla eller införa åtgärder som ytterligare begränsar marknadsintäkterna för producenter som producerar el från de källor som förtecknas i artikel 7.1, inbegripet möjligheten att göra skillnad mellan olika tekniker, samt marknadsintäkterna för andra marknadsaktörer, inbegripet dem som bedriver elhandel,
 - b) fastställa ett högre tak för marknadsintäkter för producenter som producerar el från de källor som förtecknas i artikel 7.1, förutsatt att deras investeringar och driftskostnader överskrider det högsta tal som fastställs i artikel 6.1,
 - c) bibehålla eller införa nationella åtgärder för att begränsa marknadsintäkterna för producenter som producerar el från källor som inte avses i artikel 7.1,
 - d) fastställa ett särskilt tak för marknadsintäkter från försäljning av el som produceras med hjälp av stenkol,
 - e) se till att vattenkraftanläggningar som inte avses i artikel 7.1 d omfattas av ett tak för marknadsintäkter, eller bibehålla eller införa sådana åtgärder som ytterligare begränsar deras marknadsintäkter, inbegripet möjligheten att göra skillnad mellan olika tekniker.

2. De åtgärder som avses i punkt 1, i enlighet med denna förordning
 - a) ska vara proportionella och icke-diskriminerande,
 - b) får inte äventyra investeringssignalerna,
 - c) ska säkerställa att investeringarna och driftkostnaderna täcks,
 - d) får inte snedvrda elgrossistmarknadernas funktion och i synnerhet inte påverka prioritetsordningen och prisbildningen på grossistmarknaden,
 - e) ska vara förenliga med unionsrätten.

Artikel 9

Fördelning av överintäkter till följd av intäkter från överbelastning som härrör från tilldelning av kapacitet mellan elområden

1. Genom undantag från unionens regler om intäkter från överbelastning får medlemsstaterna använda de överintäkter till följd av intäkter från överbelastning som härrör från tilldelning av kapacitet mellan elområden för att finansiera åtgärder till stöd för elslutkunder i enlighet med artikel 10.
2. Användningen av överintäkter till följd av intäkter från överbelastning i enlighet med punkt 1 ska godkännas av tillsynsmyndigheten i den berörda medlemsstaten.
3. Medlemsstaterna ska inom en månad efter den dag då den relevanta nationella åtgärden antagits anmäla användningen av överintäkter till följd av intäkter från överbelastning till kommissionen i enlighet med punkt 1.

Artikel 10

Fördelning av överintäkter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla överintäkter till följd av tillämpningen av taket för marknadsintäkter används på ett riktat sätt för att finansiera åtgärder till stöd för elslutkunderna som mildrar effekterna av de höga elpriserna på dessa kunder.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara klart definierade, transparenta, proportionella, icke-diskriminerande och kontrollerbara och får inte motverka skyldigheten att minska bruttoelförbrukningen enligt artiklarna 3 och 4.
3. Om direkta intäkter från genomförandet av taket för marknadsintäkter inom deras territorium och indirekta intäkter från gränsöverskridande avtal är otillräckliga för att i tillräcklig utsträckning stödja elslutkunderna, ska medlemsstaterna tillåtas att använda andra lämpliga metoder, såsom budgetmedel, för samma ändamål och på samma villkor.
4. De åtgärder som avses i punkt 1 får till exempel inbegripa
 - a) beviljande av ekonomisk ersättning till elslutkunder för att minska deras elförbrukning, inbegripet genom auktioner eller anbudsförfaranden som avser efterfrågeminskning,
 - b) direkta överföringar till elslutkunder, inbegripet genom proportionella sänkningar av nättariffer,
 - c) ersättning till leverantörer som måste leverera el till kunder under kostnadsnivån till följd av ett statligt eller offentligt ingripande i prissättningen enligt artikel 13,
 - d) sänkning av elinköpskostnaderna för elslutkunder, inbegripet för en begränsad mängd förbrukad el,
 - e) främjande av elslutkunders investeringar i teknik för minskade koldioxidutsläpp, förnybar energi och investeringar i energieffektivitet.

Artikel 11

Avtal mellan medlemsstaterna

1. I situationer då en medlemsstats nettoimportberoende av el är lika med eller högre än 100 % ska ett avtal om att dela överintäkterna på lämpligt sätt ingås mellan den importerande medlemsstaten och den huvudsakliga exporterande medlemsstaten senast den 1 december 2022. Alla medlemsstater får, i en anda av solidaritet, ingå sådana avtal som även kan omfatta intäkter från nationella krisåtgärder enligt artikel 8, inbegripet elhandelsverksamhet.
2. Kommissionen ska bistå medlemsstaterna under hela förhandlingsprocessen samt uppmuntra och underlätta utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna.

Avsnitt 3

Åtgärder avseende slutkunder

Artikel 12

Tillfällig utvidgning av offentliga ingripanden i prissättningen på el till att omfatta små och medelstora företag

Genom undantag från unionens regler om offentliga ingripanden i prissättningen får medlemsstaterna tillämpa offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el till små och medelstora företag. Sådana offentliga ingripanden ska

- a) beakta förmånstagarens årliga förbrukning under de senaste fem åren och bibehålla ett incitament för att minska efterfrågan,
- b) uppfylla de villkor som fastställs i artikel 5.4 och 5.7 i direktiv (EU) 2019/944,
- c) i förekommande fall, uppfylla de villkor som fastställs i artikel 13 i denna förordning.

Artikel 13

Tillfällig möjlighet till prissättning på el under kostnadsnivån

Genom undantag från unionens regler om offentliga ingripanden i prissättningen får medlemsstaterna, när de tillämpar offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el enligt artikel 5.6 i direktiv (EU) 2019/944 eller artikel 12 i denna förordning, undantagsvis och tillfälligt fastställa ett pris för leveranser av el som är lägre än kostnadsnivån, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Åtgärden omfattar en begränsad förbrukning och bibehåller ett incitament för att minska efterfrågan.
- b) Det förekommer ingen diskriminering mellan leverantörer.
- c) Leverantörerna får ersättning för leveranser under kostnadsnivån.
- d) Alla leverantörer har rätt att tillhandahålla erbjudanden till det pris för leveranser av el som är lägre än kostnadsnivån på samma villkor.

KAPITEL III

Åtgärder avseende råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna

Artikel 14

Stöd till energislutkunder genom ett tillfälligt solidaritetsbidrag

1. Övervinster från unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna ska omfattas av ett obligatoriskt tillfälligt solidaritetsbidrag, såvida inte medlemsstaterna har antagit motsvarande nationella åtgärder.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att antagna motsvarande nationella åtgärder har liknande mål och omfattas av liknande regler som det tillfälliga solidaritetsbidraget enligt denna förordning samt genererar jämförbara eller högre intäkter i förhållande till de beräknade intäkterna från solidaritetsbidraget.
3. Medlemsstaterna ska anta och offentliggöra åtgärder för genomförande av det obligatoriska tillfälliga solidaritetsbidrag som avses i punkt 1 senast den 31 december 2022.

Artikel 15

Underlag för beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidraget

Det tillfälliga solidaritetsbidraget för unionsföretag och fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna, inbegripet sådana som ingår i en konsoliderad koncern enbart för skatteändamål, ska beräknas på skattepliktiga vinster, såsom fastställs enligt nationella skatteregler, under räkenskapsåret 2022 och/eller räkenskapsåret 2023 och resten av respektive räkenskapsår, som överstiger en ökning på 20 % av de genomsnittliga skattepliktiga vinsterna, fastställda enligt nationella skatteregler, under de fyra räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare. Om de genomsnittliga skattepliktiga vinsterna under dessa fyra räkenskapsår är negativa, ska de genomsnittliga skattepliktiga vinsterna vara noll vid beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidraget.

Artikel 16

Sats för beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidraget

1. Den sats som ska tillämpas för att beräkna det tillfälliga solidaritetsbidraget ska vara minst 33 % av det underlag som avses i artikel 15.
2. Det tillfälliga solidaritetsbidraget ska tillämpas utöver de ordinarie skatter och avgifter som är tillämpliga enligt en medlemsstats nationella rätt.

Artikel 17

Användning av intäkter från det tillfälliga solidaritetsbidraget

1. Medlemsstaterna ska använda intäkterna från det tillfälliga solidaritetsbidraget för att de i tillräckligt god tid ska vara effektiva för något av följande ändamål:
 - a) Ekonomiska stödåtgärder för energislutkunder, särskilt utsatta hushåll, för att på ett riktat sätt mildra effekterna av höga energipriser.
 - b) Ekonomiska stödåtgärder för att bidra till att minska energiförbrukningen, till exempel genom auktioner eller anbudsförfaranden som avser efterfrågeminskning, sänka kostnaderna för energislutkunder för energiinköp för vissa förbrukningsvolymer, främja energislutkunders investeringar i förnybar energi, strukturella investeringar i energieffektivitet eller annan teknik för minskade koldioxidutsläpp.
 - c) Ekonomiska stödåtgärder för att stödja företag i energiintensiva industrier, förutsatt att de villkoras av investeringar i förnybar energi, energieffektivitet eller annan teknik för minskade koldioxidutsläpp.

- d) Ekonomiska stödåtgärder för att utveckla energiberoende, särskilt investeringar i överensstämmelse med REPowerEU-målen som fastställs i Planen REpowerEU och Gemensamma åtgärden REPowerEU, exempelvis projekt med en gränsöverskridande dimension.
- e) I en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, får medlemsstaterna avsätta av en del av intäkterna från det tillfälliga solidaritetsbidraget till den gemensamma finansieringen av åtgärder för att minska energikrisens skadliga effekter, inbegripet stöd för att skydda sysselsättningen samt omskolning och kompetensutveckling av arbetskraften, eller för att främja investeringar i energieffektivitet och förnybar energi, inbegripet i gränsöverskridande projekt, och i unionens finansieringsmekanism för förnybar energi som föreskrivs i artikel 33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999⁽¹¹⁾.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara klart definierade, transparenta, proportionella, icke-diskriminerande och kontrollerbara.

Artikel 18

Solidaritetsbidragets tillfälliga karaktär

Det solidaritetsbidrag som tillämpas av medlemsstaterna i enlighet med denna förordning ska vara av tillfällig karaktär. Det ska endast tillämpas på övervinster som genererats under de räkenskapsår som avses i artikel 15.

KAPITEL IV

Slutbestämmelser

Artikel 19

Övervakning och verkställighet

1. Den behöriga myndigheten i varje medlemsstat ska övervaka genomförandet på sitt territorium av de åtgärder som avses i artiklarna 3–7, 10, 12 och 13.
2. Så snart som möjligt efter det att denna förordning har trätt i kraft och senast den 1 december 2022 ska medlemsstaterna rapportera till kommissionen om planerade åtgärder för att uppnå den minskning av efterfrågan som krävs enligt artikel 5 och de avtal mellan medlemsstaterna som ingåtts enligt artikel 11.
3. Senast den 31 januari 2023 och på nytt senast den 30 april 2023 ska medlemsstaterna rapportera till kommissionen om
 - a) den minskning av efterfrågan som uppnåtts enligt artiklarna 3 och 4 och de åtgärder som införts för att uppnå minskningen enligt artikel 5,
 - b) de överintäkter som genererats enligt artikel 6,
 - c) de åtgärder rörande fördelningen av överintäkter som tillämpas för att mildra effekterna av höga elpriser på elslutkunderna enligt artikel 10,
 - d) eventuella offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el som avses i artiklarna 12 och 13.
4. Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen om följande:
 - a) Införandet av det tillfälliga solidaritetsbidraget enligt artikel 14, inbegripet vilket eller vilka räkenskapsår de kommer att tillämpa det, senast den 31 december 2022.

(11) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

- b) Eventuella senare ändringar av den nationella rättsliga ramen inom en månad efter dagen för offentliggörandet i respektive nationella officiella tidningar.
- c) Användningen av intäkterna enligt artikel 17 inom en månad från den dag då intäkterna har samlats in av dem i enlighet med nationell rätt.
- d) Antagna motsvarande nationella åtgärder som avses i artikel 14 senast den 31 december 2022. Medlemsstaterna ska dessutom tillhandahålla en bedömning av de intäkter som genereras genom dessa införda motsvarande nationella åtgärder och av användningen av dessa intäkter inom en månad från den dag då intäkterna samlats in av dem i enlighet med nationell rätt.

Artikel 20

Översyn

1. Senast den 30 april 2023 ska kommissionen göra en översyn av kapitel II mot bakgrund av den allmänna situationen avseende elförsörjningen och elpriserna i unionen och för rådet lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten av den översynen. På grundval av den rapporten får kommissionen, om detta är motiverat på grund av de ekonomiska omständigheterna eller elmarknadens funktion i unionen och enskilda medlemsstater, särskilt föreslå att tillämpningsperioden för denna förordning förlängs, att nivån på taket för marknadsintäkter enligt artikel 6.1 och källorna för elproduktion enligt artikel 7.1, som den är tillämplig på, ändras, eller att kapitel II ändras på annat sätt.
2. Senast den 15 oktober 2023 och på nytt senast den 15 oktober 2024 ska kommissionen göra en översyn av kapitel III mot bakgrund av den allmänna situationen i sektorn för fossila bränslen och de övervinster som genererats och för rådet lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten av den översynen.

Artikel 21

Undantag

1. Artiklarna 4–7 ska inte tillämpas på de yttersta randområdena i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget, vilka inte kan kopplas samman med unionens elmarknad.
2. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artiklarna 4–7 på el som produceras i små enskilda system eller små anslutna system.
3. Artiklarna 4–7 ska inte vara obligatoriska för Cypern och Malta. Om Cypern beslutar att tillämpa artiklarna 4–7 ska artikel 6.1 inte tillämpas på el som produceras med hjälp av råpetroleumprodukter.

Artikel 22

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
2. Utan att det påverkar skyldigheten att säkerställa fördelningen av överintäkter i enlighet med artikel 10 och att använda intäkterna från det tillfälliga solidaritetsbidraget i enlighet med artikel 17, och utan att det påverkar den rapporteringskyldighet som avses i artikel 20.2, ska denna förordning tillämpas till och med den 31 december 2023, med förbehåll för följande:
 - a) Artikel 4 ska tillämpas från och med den 1 december 2022 till och med den 31 mars 2023.
 - b) Artiklarna 5 och 10 ska tillämpas från och med den 1 december 2022.

- c) Artiklarna 6, 7, och 8 ska tillämpas från och med den 1 december 2022 till och med den 30 juni 2023.
- d) Artikel 20.2 ska tillämpas till och med den 15 oktober 2024.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Bryssel den 6 oktober 2022.

På rådets vägnar
M. BEK
Ordförande

Sammanfattning av promemorian En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Prop. 2022/23:20
Bilaga 2

Rysslands invasion av Ukraina och agerande på energimarknaden har kraftigt ändrat förutsättningarna för den europeiska energimarknaden. Europeiska hushåll och företag står nu inför en vinter med mycket högre energipriser än normalt. Inom EU har det beslutats om en rad åtgärder för att bemöta de höga energipriserna.

Rådet enades den 30 september 2022 om en rad förslag som införs genom förordningen (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, nedan EU-förordningen.

En av åtgärderna i EU-förordningen gäller ett tillfälligt s.k. solidaritetsbidrag. Solidaritetsbidraget ska enligt förordningen betalas av vissa företag inom sektorn för fossila bränslen och motiveras av att företag inom denna bransch under den pågående energikrisen gör vinster som vida överstiger de normala. Solidaritetsbidraget ska tillämpas av medlemsstaterna om inte andra motsvarande nationella åtgärder har införts senast den 31 december 2022.

I denna promemoria finns förslag om införandet av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag som motsvarar reglerna om ett tillfälligt solidaritetsbidrag enligt EU-förordningen. Förslaget omfattar företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Till den del dessa företags skattemässiga överskott under år 2023 överstiger det genomsnittliga skattemässiga resultatet under år 2018–2021 med mer än 20 procent, ska utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent också en tillfällig skatt på extraordinära vinster om 33 procent utgå.

De nya bestämmelserna, som införs i en ny tillfällig lag, föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas på det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

2 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och ska behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer.

Skatten ska anses utgöra statlig inkomstskatt vid avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

4 § Med *verksamhet inom sektorn för fossila bränslen* avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av följande verksamhetsområden:

- utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol,
- petroleumraffinering,
- tillverkning av stenkolsprodukter.

Skattskyldighet

5 § Skattskyldig är en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skattskyldig är också en utländsk juridisk person som bedriver sådan verksamhet från ett fast driftställe i Sverige.

Beskattningsunderlag

6 § Den tillfälliga skatten tas ut på ett beskattningsunderlag som utgörs av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal beräknat enligt 7 §. Med beskattningsbar inkomst avses underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

7 § Jämförelsetalet uppgår till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Perioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Om den

skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, ska jämförelsetalet beräknas baserat på de beskattningsår som omfattas av nämnda period.

Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor.

Skattens storlek

8 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster är 33 procent av beskattningsunderlaget.

Förfarandet

9 § Den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag är på begäran av Skatteverket skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att verket ska kunna bedöma skattskyldigheten.

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna.

Ett föreläggande enligt andra stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

10 § Skatteverket får förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Ett beslut om föreläggande som har förenats med vite gäller omedelbart.

11 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–14 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

12 § Skatteverket ska besluta om skatt enligt denna lag på grundval av de uppgifter som

– har lämnats enligt 9 §,

– har lämnats i en inkomstdeklaration enligt 31 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för det beskattningsår som lagen tillämpas, och

– i övrigt har kommit fram vid utredning.

Skatteverket ska räkna fram jämförelsetalet enligt 7 § på grundval av de uppgifter som framgår av beslut om slutlig skatt för respektive

beskattningsår. Med slutlig skatt avses även skatt som har bestämts genom ett omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol.

Underrättelse om beslut om skatt enligt denna lag ska skickas till den skattskyldige senaste den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

13 § Skatt beräknad enligt denna lag ska betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades.

De förfallodagar som avses i första stycket framgår av 62 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

14 § I fråga om handläggning i övrigt enligt denna lag gäller i tillämpliga delar det som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

- proportionalitetsprincipen i 2 kap. 5 §,
- Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera i 40 kap.,
- ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap.,
- bevissäkring i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§,
- betalningssäkring i 46 kap. och 69 kap. 13–18 §§,
- uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap.,
- skattetillägg i 49 kap.,
- befrielse från särskilda avgifter i 51 kap.,
- beslut om särskilda avgifter i 52 kap.,
- företräदारansvar i 59 kap. 12–21 §§,
- betalning och återbetalning av skatter i 61–65 kap.,
- omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal i 66 och 67 kap.,
- besluts verkställbarhet i 68 kap.,
- indrivning i 70 kap., och
- verkställighet i 71 kap.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Lagen tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.
 3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2023.
 4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för det beskattningsår som anges i 2.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2022/23:20
Bilaga 4

Efter remiss har yttranden kommit in från Drivkraft Sverige, Energiföretagen Sverige, Svenskt Näringsliv, Förvaltningsrätten i Stockholm, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY), Kronofogdemyndigheten, Näringslivets Skattedelegation och Skatteverket.

Yttrande har även kommit in från Företagarna.

Följande remissinstanser har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Energigas Sverige och Regelrådet.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

2 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster ska betalas till staten och ska behandlas som en statlig inkomstskatt för juridiska personer.

Skatten ska anses utgöra statlig inkomstskatt vid avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

Ord och uttryck i lagen

3 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

4 § Med *verksamhet inom sektorn för fossila bränslen* avses näringsverksamhet där minst 75 procent av nettoomsättningen kommer från ett eller flera av följande verksamhetsområden:

- utvinning av råpetroleum, naturgas eller kol,
- petroleumraffinering,
- tillverkning av stenkolsprodukter.

Skattskyldighet

5 § Skattskyldig är en svensk juridisk person som bedriver verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Skattskyldig är också en utländsk juridisk person som bedriver sådan verksamhet från ett fast driftställe i Sverige.

Beskattningsunderlag

6 § Den tillfälliga skatten tas ut på ett beskattningsunderlag som utgörs av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 120 procent av ett jämförelsetal beräknat enligt 7 §. Med beskattningsbar inkomst avses underlaget för statlig inkomstskatt enligt 65 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

7 § Jämförelsetalet uppgår till ett belopp som motsvarar den skattskyldiges genomsnittliga beskattningsbara inkomst under en period om fyra på varandra följande beskattningsår med start det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2017. Perioden ska dock bara omfatta beskattningsår som påbörjas före den 1 januari 2022. Om den

skattskyldige inte har bedrivit näringsverksamhet under fyra på varandra följande beskattningsår under den angivna perioden, ska jämförelsetalet beräknas baserat på de beskattningsår som omfattas av nämnda period.

Om den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten är negativ ska jämförelsetalet anses uppgå till noll kronor.

Skattens storlek

8 § Den tillfälliga skatten på extraordinära vinster är 33 procent av beskattningsunderlaget.

Förfarandet

9 § Den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag är på begäran av Skatteverket skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att verket ska kunna bedöma skattskyldigheten.

Skatteverket får förelägga den som kan antas vara skattskyldig enligt lagen att lämna uppgifterna.

Ett föreläggande enligt andra stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

10 § Skatteverket får förelägga den som är eller kan antas vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078) eller som är en annan juridisk person än ett dödsbo, att lämna uppgift om en rättshandling med den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Föreläggandet ska avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite om det finns anledning att anta att föreläggandet annars inte följs. Då gäller bestämmelserna om vitesföreläggande i 44 kap. 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

11 § Skatteverket får besluta om revision för att kontrollera den som kan antas vara skattskyldig enligt denna lag. Skatteverket får även besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. I fråga om revision gäller bestämmelserna i 41 kap. 4–14 §§ och 44 kap. 1, 3 och 4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

12 § Skatteverket ska besluta om skatt enligt denna lag på grundval av de uppgifter som

- har lämnats enligt 9 §,
- har lämnats i en inkomstdeklaration enligt 31 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) för det beskattningsår som lagen tillämpas, och
- i övrigt har kommit fram vid utredning.

Skatteverket ska räkna fram jämförelsetalet enligt 7 § på grundval av de uppgifter som framgår av beslut om slutlig skatt för respektive beskattningsår. Med slutlig skatt avses även skatt som har bestämts genom ett omprövningsbeslut eller efter ett beslut av domstol.

Underrättelse om beslut om skatt enligt denna lag ska skickas till den skattskyldige senaste den 15 i femtonde månaden efter beskattningsårets utgång.

13 § Skatt beräknad enligt denna lag ska betalas senast den förfalldag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den dag då beslut om skatt fattades.

De förfalldagar som avses i första stycket framgår av 62 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

14 § I fråga om handläggning i övrigt enligt denna lag gäller i tillämpliga delar det som sägs i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

- proportionalitetsprincipen i 2 kap. 5 §,
- Skatteverkets skyldighet att utreda och kommunicera i 40 kap.,
- ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap.,
- bevissäkring i 45 kap. och 69 kap. 2–12 §§,
- betalningssäkring i 46 kap. och 69 kap. 13–18 §§,
- uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap.,
- skattetillägg i 49 kap.,
- befrielse från särskilda avgifter i 51 kap.,
- beslut om särskilda avgifter i 52 kap.,
- företräदारansvar i 59 kap. 12–21 §§,
- betalning och återbetalning av skatter i 61–65 kap.,
- omprövning, överklagande och ändring i beslut på grund av skatteavtal i 66 och 67 kap.,
- besluts verkställbarhet i 68 kap.,
- indrivning i 70 kap., och
- verkställighet i 71 kap.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Lagen tillämpas för det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.
 3. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2023.
 4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för det beskattningsår som anges i 2.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-11-10

Närvarande: Justitierådet Mahmut Baran, f.d. justitierådet Mari Andersson och justitierådet Stefan Reimer

En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

Enligt en lagrådsremiss den 3 november 2022 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Niklas Lindeberg och rättssakkunniga Alicia Eklund. Departementssekreteraren Karolin Ekström har närvarat vid föredragningen.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Europeiska unionens råd enades den 30 september 2022 om en rad åtgärder för att bemöta de höga energipriserna. Genom rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EU-förordningen) infördes bl.a. en tillfällig åtgärd som i förordningen fick beteckningen solidaritetsbidrag som ska betalas av vissa företag inom sektorn för fossila bränslen. Det tillfälliga bidraget ska vara minst 33 procent och beräknas på skattepliktiga vinster, fastställda enligt nationella regler, under räkenskapsåret 2022 och/eller räkenskapsåret 2023. Bestämmelserna om solidaritetsbidrag i EU-förordningen ska tillämpas av medlemsstaterna om inte andra motsvarande nationella åtgärder har införts senast den 31 december 2022. Regleringen i EU-förordningen är inte heltäckande. Den ger således medlemsstaterna valmöjligheter såvitt gäller beskattningsår och skattesats.

I lagrådsremissen lämnas förslag om en ny lag om införande av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag som är tänkt att utgöra motsvarande nationella åtgärder. Förslaget gäller för företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Den tillfälliga skatten tas ut på den del av företagets beskattningsbara inkomst år 2023 som överstiger 120 procent av den genomsnittliga beskattningsbara inkomsten för åren 2018–2021. Skattesatsen ska vara 33 procent och ska tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent.

I EU-förordningens skäl 14 anges att solidaritetsbidraget är ett lämpligt sätt att hantera övervinster, i händelse av oförutsedda omständigheter. Dessa vinster motsvarar inte någon ordinarie vinst som unionsföretag eller fasta driftställen med verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna skulle ha fått eller skulle kunna ha förväntat sig att

få under normala omständigheter, om de oförutsedda händelserna på energimarknaderna inte hade ägt rum. Införandet av ett solidaritetsbidrag utgör därför en gemensam och samordnad åtgärd som i en anda av solidaritet gör det möjligt för nationella myndigheter att generera ytterligare intäkter för att ge ekonomiskt stöd till hushåll och företag som drabbats hårt av de kraftigt stigande energipriserna, samtidigt som lika villkor säkerställs i hela unionen. Solidaritetsbidraget får därför, enligt Lagrådets bedömning, anses huvudsakligen ha ett fiskalt syfte.

Det kan utläsas av remissens förslag till bestämmelserna om beräkningen av beskattningsunderlaget att det enskilda företaget i princip självt kan bestämma om det ska tas ut någon tillfällig skatt på vinster från en verksamhet av det aktuella slaget. Skatten i fråga ska träffa det enskilda företagens beskattningsunderlag vid uttaget av statlig inkomstskatt som överstiger en viss nivå. Det innebär att det enskilda företaget genom olika åtgärder, t.ex. genom att lämna koncernbidrag till ett eller flera koncernföretag som bedriver annan verksamhet, helt kan eliminera sitt beskattningsunderlag. Såsom det bedöms i remissens avsnitt 8.2, Offentligfinansiell effekt, torde förslaget främst leda till något ökade administrativa kostnader för företagen. Lagrådet vill därför framhålla att förslaget i remissen inte effektivt tillgodoser syftet att beskatta de reella övervinster som kan uppkomma inom den fossila sektorn. EU-förordningens bestämmelse om att uttaget av solidaritetsbidrag ska baseras på skattepliktiga vinster, fastställda enligt nationella regler, kan emellertid tolkas så att det inte ställs något krav på att det fiskala syftet måste vara uppfyllt på ett effektivt sätt.

Lagrådet instämmer i regeringens bedömning att EU-förordningens solidaritetsbidrag är en skatt från ett svenskt konstitutionellt perspektiv. För att säkerställa att de grundläggande krav på skattelagstiftning som uppställs i Sverige är uppfyllda och för att ha en heltäckande reglering på plats, är det därför nödvändigt att det införs en ny lag. Lagrådet har därför inga invändningar mot att lagen införs.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 november 2022

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Billström, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Roswall, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottner, M Persson, Wykman, Malmer Stenegard, Kullgren, Liljestrand, Brandberg, Bohlin, Carlson

Föredragande: statsrådet Svantesson

Regeringen beslutar proposition En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023

